

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
FİNANS ENSTİTÜSÜ
FİNANS ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI BANKACILIK VE FİNANS TEZLİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

KATILIM BANKALARI İLE MEVDUAT
BANKALARININ ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME
YÖNTEMİYLE KARŞILAŞTIRILMASI

Yüksek Lisans Tezi

Yakup DİKİCİ

100039832

İstanbul, Haziran 2018

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
FİNANS ENSTİTÜSÜ
FİNANS ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI BANKACILIK VE FİNANS TEZLİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

KATILIM BANKALARI İLE MEVDUAT
BANKALARININ ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME
YÖNTEMİYLE KARŞILAŞTIRILMASI

Yüksek Lisans Tezi

Yakup DİKİCİ

100039832

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Seda Bağdatlı Kalkan

İstanbul, Haziran 2018

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

.....Uluslararası Bankacılık ve Finans.....

Yüksek Lisans programı öğrencisi Yakup Dikici nin

Katılım Bankaları ile Mevduat Bankalarının Çok Kriterli Karar
Verme Yöntemiyle Karşılaştırılması başlıklı tez çalışması,

Enstitümüz Yönetim Kurulu 11.06.18 tarih ve 74-14 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından
oybirliği/oyçokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

UNVANI, ADI SOYADI

İMZA

TEZ DANIŞMANI : Dr. Öğr. Üyesi Seda BAGOVALI KALKAN .....

JÜRİ ÜYESİ : prof. Dr. İnal İbrahim ÖZDEN .....

JÜRİ ÜYESİ : Dr. Öğr. Üyesi Serpil KILIÇ DEPREM .....

(*) Yüksek lisans tez savunma jürileri en az biri kurum dışından olmak üzere danışman dahil en az üç öğretim üyesinden oluşur. Jürinin üç kişiden oluşması durumunda eş danışman jüri üyesi olamaz. Eş tez danışmanının jüri üyesi olması durumunda asıl jüri beş üyeden oluşur.

ÖZET

KATILIM BANKALARI İLE MEVDUAT BANKALARININ ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMİYLE KARŞILAŞTIRILMASI

Gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkelerin finansal durumlarını gösteren en önemli göstergelerden bir tanesi bankacılık göstergeleridir. Bankacılık sektörünün işleyişini bozulması ülkelerin ekonomilerinin bozulmasına ve piyasadaki nakit akış dengesinin bozulmasına yol açmaktadır. Finansal göstergeleri zayıf bankaların iflas etmesi sonucunda ekonomi, bankacılık sektörü, yatırımcılar ve halk büyük zararlar görmektedir. Bu nedenden ötürü bankaların performanslarının değerlendirilmesi ve gerektiğinde önlem alınması önemli bir konudur. Performansları değerlendirilip takip edilen bankaların finansal durumlarının bilinmesi, gerektiğinde önlem alınmasına yardımcı olmaktadır. Bu sayede hem ekonomi hem de yatırımcılar risklerini dengeleyebilmektedir. Özellikle 2001 Türkiye ve 2008 global krizinde yaşananlar ve iflas eden bankalar, bankaların performanslarının değerlendirilmesi konusunun önemini göstermektedir. Bu araştırmanın amacı bankacılık sektörünün büyük kısmını oluşturan mevduat ve katılım bankalarının performanslarının çok kriterli karar verme yöntemine göre karşılaştırılmasıdır. Çok kriterli karar verme yöntemi, verilen kararlara birden fazla etki eden kriter söz konusu olduğunda kullanılmaktadır. Araştırma kapsamında çok kriterli karar verme yöntemlerinden TOPSIS (Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution) ve VIKOR (Vise Kriterijumska Optimizacija I Kompromisno Resenje) yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemler yardımıyla mevduat ve katılım bankalarının son beş yıldaki finansal performansları değerlendirilmiş ve sonuçlar karşılaştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mevduat Bankaları, Katılım Bankaları, Çok Kriterli Karar Verme, TOPSIS, VIKOR.

ABSTRACT

COMPARASION OF PARTICIPATION BANKS AND DEPOSIT BANKS BY MOST CRITERIA DECISOIN-MAKING METHODS

One of the most important indicators revealing the financial status of developed and developing countries is banking indicators. The deterioration of the banking sector leads to the deterioration of the economies of the countries and deterioration of the cash flow in the market in question. Because of the bankruptcy of banks with weak financial indicators, the economy, the banking industry, the investors and the citizens face with great losses. For this reason, it is important to evaluate the performance of the banks and to take necessary precautions. Knowing the financial status of the banks helps to take precautions when necessary. In this way, both the economy and the investors can balance their risks. Especially the situation in 2001 Turkey and 2008 global crisis and bankrupt of banks indicate the importance of evaluating the performance of banks. The purpose of this study is to analyze the performances of deposit and participation banks, which form a large part of the banking sector, in accordance with the multi-criteria decision-making method. Multi-criteria decision making method is used when there is more than one affecting criterion. Within the scope of the research, TOPSIS (Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution) and VIKOR (Vise Kriterijumska Optimizacija I Kompromisno Resenje) methods have been used as multi criteria decision making methods. With these methods, the financial performance of deposit and participation banks for the last five years have been evaluated and analyzed.

Keywords: Deposit Banks, Participation Banks, Multiple Criteria Decision Making, TOPSIS, VIKOR.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
Özet	iii
Abstract	iv
Tablolar Listesi	viii
Şekiller Listesi	ix
Kısaltmalar Listesi	x
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM: FİNANSAL PİYASALAR VE BANKACILIK	2
1.1.BANKACILIĞIN TANIMI, İŞLEVLERİ VE ÖNEMİ.....	4
1.2.BANKACILIK TARİHÇESİ	6
1.2.1.Dünyada Bankacılık Tarihi	6
1.2.2.Türkiye’de Bankacılık Tarihi	9
1.2.2.1.Osmanlı İmparatorluğu dönemi	10
1.2.2.2.Ulusal bankacılık dönemi.....	10
1.2.2.3.Devlet bankacılığı dönemi	11
1.2.2.4.Özel bankacılık dönemi.....	11
1.2.2.5.Planlı bankacılık dönemi.....	11
1.2.2.6.Liberal bankacılık dönemi.....	12
1.3.BANKALARIN SINIFLANDIRILMASI.....	13
1.3.1.Faaliyetlerine Göre Bankalar	13
1.3.1.1.Tek amaçlı bankalar	13
1.3.1.2.Çok amaçlı bankalar.....	14
1.3.2.Örgütlenme Alanına Göre Bankalar.....	14

1.3.2.1.Yerel bankalar	14
1.3.2.2.Bölgesel bankalar	14
1.3.2.3.Ulusal bankalar.....	14
1.3.2.4.Uluslararası bankalar.....	14
1.3.2.5.Kıyı bankaları	14
1.3.3.Mülkiyet Yapılarına Göre Bankalar	15
1.3.3.1.Özel bankalar.....	15
1.3.3.2.Kamu bankaları	15
1.3.3.3.Karma bankalar	15
1.3.3.4.Yabancı bankalar.....	15
1.3.3.5.Holding bankaları	15
1.3.4.Ekonomik Faaliyetlerine Göre Bankalar.....	15
1.3.4.1.Merkez bankaları.....	15
1.3.4.2.Mevduat bankaları.....	16
1.3.4.3.Yatırım bankaları.....	16
1.3.4.4.Kalkınma bankaları	16
1.3.4.5.Katılım bankaları.....	16
1.4.MEVDUAT VE KATILIM BANKALARI	16
İKİNCİ BÖLÜM: BANKALARIN TEMEL GÖSTERGELERİ VE PERFORMANSLARI	20
2.1.PERFORMANS VE PERFEORMANS ÖLÇÜMÜ.....	20
2.2. TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜRÜNÜN TEMEL GÖSTERGELERİ ...	23
2.3. ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME	37
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: TÜRKİYE'DE MEVDUAT BANKALARI İLE KATILIM BANKALARININ ÇOK DEĞİŞKENLİ İSTATİSTİKİ YÖNTEM İLE ANALİZİ.....	39
3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	39
3.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	40

3.3. BULGULAR	43
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	51
KAYNAKÇA	54
EKLER.....	57

TABLO LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 2.1. Türkiye’de Faaliyet Gösteren Mevduat ve Katılım Bankaları	23
Tablo 2.2. Türkiye’de Faaliyet Gösteren Mevduat Bankalarının Sermaye Yeterliliği Oranları	25
Tablo 2.3. Türkiye’de Faaliyet Gösteren Katılım Bankalarının Sermaye Yeterliliği Oranları	26
Tablo 2.4. Mevduat Bankalarının Şube ve Personel Bilgileri.....	27
Tablo 2.5. Katılım Bankalarının Şube ve Personel Bilgileri.....	28
Tablo 2.6. Mevduat Bankalarının Rasyoları	28
Tablo 2.7. Katılım Bankalarının Rasyoları	31
Tablo 2.8. Bankaların Bilançolarındaki Kredi Miktarları (milyon TL).....	33
Tablo 2.9. Bankaların Bilançolarındaki Takipteki Alacak Miktarları (milyon TL) ..	33
Tablo 2.10. Bankaların Finansal Kiralama Alacakları (milyon TL).....	34
Tablo 2.11. Bankaların Merkez Bankası’na Borçları (milyon TL).....	34
Tablo 2.12. Bankaların Ödenmiş Sermayeleri (milyon TL)	35
Tablo 2.13. Bankaların Dönem Karları (milyon TL)	35
Tablo 2.14. Bankaların Tüketici Kredilerinden Elde Ettiği Faizler(milyon TL)	36
Tablo 2.15. Bankaların Bankacılık Hizmet Gelirleri (milyon TL)	36
Tablo 3.1. Türkiye’deki Mevduat ve Katılım Bankaları (2012 – 2016).....	41
Tablo 3.2. Kriter Olarak Kullanılan Finansal Oranlar	42
Tablo 3.3. Bankaların Performans Sıralamaları	43
Tablo 3.4. Yöntemlere Göre Performansı En Yüksek Beş Banka	49
Tablo 3.5. Yöntemlere Göre Performansı En Düşük Beş Banka.....	50

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 1.1. Bankacılık Tarihiçesi	7
Şekil 3.1. 2012 Yılında Yöntemlere Göre Bankaların Performans Sıralamaları	44
Şekil 3.2. 2013 Yılında Yöntemlere Göre Bankaların Performans Sıralamaları	45
Şekil 3.3. 2014 Yılında Yöntemlere Göre Bankaların Performans Sıralamaları	46
Şekil 3.4. 2015 Yılında Yöntemlere Göre Bankaların Performans Sıralamaları	47
Şekil 3.5. 2016 Yılında Yöntemlere Göre Bankaların Performans Sıralamaları	48

KISALTMALAR LİSTESİ

BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
EFT	: Elektronik Fon Transferi
GSYİH	: Gayrisafı Yurtiçi Hasıla
IMF	: International Monetary Fund
MÖ	: Milattan Önce
TBB	: Türkiye Bankalar Birliği
TKBB	: Türkiye KatılımBankaları Birliği
TMSF	: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
TOPSIS	: Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution
VIKOR	: Vise Kriterijumska Optimizacija I Kompromisno Resenje

GİRİŞ

Ülkelerde gelir seviyesinin yükselmesi insanların gelirlerini ve tasarruflarını artırmaktadır. Buna paralel olarak da bireylerin ihtiyaçları artmaktadır. Tasarrufların artması ortaya değerlendirilecek bir gelir çıkarmaktadır. Gelirlerin ve giderlerin artması bankacılık sistemine de yansımaktadır. Bankaların bu tasarrufları değerlendirerek ihtiyaç sahiplerine pazarlaması bu durumda daha da kolaylaştırmaktadır. Bunun yanında ekonomide görülen liberalleşme eğilimlerinin artması da finansal kurumların sayısını ve rekabetini artırmaktadır. Rekabetin artması bankalar için verimlilik, ekonomiklik ve karlılık gibi kavramların önem ve değer kazanmasına yol açmaktadır. Buna paralel olarak finansal kuruluşların bu değerlerini ölçmek ve takip etmek önem kazanmaktadır.

Bankaların performanslarının ölçülmesi ile tasarruf sahipleri güvenle yatırım yapma imkanına kavuşmuştur. Bunun yanı sıra ortaya çıkabilecek riskler de önceden takip edilebilecek duruma gelmiştir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun getirdiği zorunluluklarla birlikte performans ölçümü ve bu ölçüm için gerekli kriterler de değişmiştir. Bu oranların bir çoğu yalnız başına bir bankanın performansı ile ilgili bilgi vermek için yeterli değildir.

Araştırma kapsamında mevduat ve katılım bankalarının finansal verileri çok kriterli karar verme yöntemlerinden TOPSIS ve VIKOR ile analiz edilmiştir.

Araştırmanın birinci bölümünde bankalar hakkında genel bilgi verilerek katılım ve mevduat bankacılığı farkı açıklanmıştır. Araştırmanın ikinci bölümünde bankacılıkla ilgili temel istatistikler sunulmuştur. Araştırmanın üçüncü bölümünde ise katılım ve mevduat bankalarına ait finansal göstergeler çok kriterli karar verme yöntemlerinde değerlendirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM: FİNANSAL PİYASALAR VE BANKACILIK

Finansal piyasalar fon talep edenlerle, fon arz edenlerin bir araya geldiği piyasalardır. Diğer bir ifadeyle tasarruf sahibi kişilerle, tasarrufa ihtiyacı olan kişilerin bir araya gelmesiyle ortaya çıkmaktadırlar. Bir finansal piyasanın oluşabilmesi için üç temel koşul gerekmektedir. Bu koşullar alıcı, satıcı ve satıma konu olan mal veya hizmet şeklindedir.¹ Eğer finansal piyasa ülkenin içindeki işlemlere yönelik ise iç piyasa ya da ülke piyasası, eğer sınırlar dışındaki işlemlere yönelik ise uluslararası piyasa olarak nitelendirilmektedir.

Finansal piyasalar, işletmelerin yatırım yapmak için ihtiyaçları olan sermayeyi sağlayabileceği, tasarruf sahiplerinin de belli bir bedel – faiz gibi – karşılığında fon sağladığı ekonomik sistem içerisinde süregelen piyasalardır.²

Finansal piyasaların özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür³:

- Tasarruf sahiplerinin tasarruflarını ortaya koyduğu, yatırım ihtiyacında olanların da sermaye ihtiyaçlarını belirttiği piyasalardır.
- Finansal piyasalarda tam rekabet geçerli değildir. Her bir finansal piyasada farklı koşullar, farklı faiz oranları ve farklı devlet denetimleri bulunmaktadır.
- Hangi finansal piyasada karlılık daha fazla ise tasarruflar zamanla o piyasaya doğru yönlenecektir.
- Finansal piyasalar uzun vadeli piyasalardır. Kısa vadeli borçlanmalardan ziyade orta ve uzun vadeli borçlanmalar söz konusudur.
- Finansal piyasalarda kısa süreli fonlar uzun süreli fonlara dönüşmektedir. Uzun süreli fonlar da yatırıma dönüşerek ekonomiye katkıda bulunmaktadır.
- İyi işleyen bir finansal piyasa ülke ekonomisine olumlu katkı sağlamakta; aksine kötü işleyen bir finansal piyasa ülke ekonomisinde problemlere yol açabilmektedir.

Bütün yukarıda sayılan özellikler bir araya geldiğinde finansal piyasayı geniş anlamda, tasarruf sahiplerinin fonlarının sermaye ihtiyacı duyanlar tarafından yatırıma

---

¹ Cevat Yücesoy, **Bankacılık ve Muhasebe**, İstanbul: Çağlayan Kitabevi, 1977, s.15.

² Aslan Şendoğdu, **Bankacılığa Giriş**, Ankara: Nobel Yayınları, 2006, s.3.

³ Şendoğdu, a.g.e., s. 3

Genele Açık / Public

dönüştürüldüğü, ekonomik sistemlerin yürümesi için gerekli olan piyasalar olarak tanımlamak mümkündür.

Finansal piyasalar birincil finansal piyasa ve ikincil finansal piyasa olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.⁴ Birincil finans piyasaları, sermaye sahipleri ile sermaye ihtiyacı olanların hiçbir aracı olmaksızın doğrudan karşılaştığı piyasalardır. Bu piyasa genellikle anonim şirketlerin kuruluşu ya da sermaye artırımını esnasında ihtiyaç duyulan sermayeyi sağlamaktadır. İkincil finans piyasaları ise, var olan hisse senedi ve tahvillerin el değiştirdiği piyasalardır. Bu piyasalarda genellikle banka gibi aracı kuruluşlar yer almaktadır. Birincil ve ikincil piyasadan hariç olarak bir de uluslararası finans piyasaları bulunmaktadır.⁵ İşletmeler bazen yüksek çaptaki sermaye ihtiyaçlarını yurt içinden temin edememektedir. Bu nedenle yurt dışındaki diğer piyasalara yönelmekte, fon ihtiyaçlarını bu piyasalarda gidermektedir. En önemli uluslararası piyasalar Amerika Birleşik Devletleri, Almanya ve Japonya piyasalarıdır.

Finansal piyasaların bir diğer ayrımı para ve sermaye piyasaları şeklindedir.⁶ Para piyasaları, tahvil, çek, senet, bono gibi vadesi kısa süreli ve daha az riskli olan ve para ile ifade edilebilen araçların işlem gördüğü piyasalardır. Sermaye piyasaları ise, işletmelerin yatırım ihtiyaçlarının karşılandığı ve işletmelere orta ve uzun vadeli fonların sağlandığı, riski yüksek ve buna paralel olarak getirisi de yüksek olan piyasalardır. Para ve sermaye piyasası birbiriyle yakından ilişkilidir. Her ikisi arasındaki akışı bankalar gibi finans kuruluşları sağlamaktadır. Dolayısıyla, bir piyasada olan bir gelişme diğer piyasayı etkileyebilmektedir.

Finans piyasalarında fon arz edenle fon talep edenler arasındaki aracılığı gerçekleştiren bir takım kuruluşlar bulunmaktadır. Bu kuruluşlar:⁷

- Merkez bankaları,
- Kamu mevduat bankaları,
- Özel mevduat bankaları,
- Kalınma bankaları,

---

⁴ Mehmet Takan, **Bankacılık: Teori Uygulama ve Yönetim**, Ankara: Nobel Yayınları, 2001, s.3.

⁵ Takan, a.g.e., s.3.

⁶ İlker Parasız, **Modern Bankacılık Teori ve Uygulama**, Bursa: Ezgi Kitabevi, 2001, s.5.

⁷ Servet Eyüpgiller, **Bankalar İçin Banka İşletmeciliği Bilgisi**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2000, s.9.

- Yatırım bankalarıdır.

Yukarıda sayılan finans kuruluşları dışında İslami hukuk kurallarına göre faaliyet gösteren katılım bankaları da bulunmaktadır. İlerleyen bölümlerde mevduat ve katılım bankacılığı hakkında bilgi verilecektir.

Türkiye'deki finansal yapı içerisinde bankacılık sektörü önemli bir role ve işleve sahiptir. Bankalar tasarruf sahiplerinden mevduat alıp, tasarruf talep eden firma ve şahıslara verirler. Bu sayede piyasada likidite oluşturmaktadırlar.

Paranın ortaya çıkması ile birlikte, saklanması ve korunması ihtiyacı da ortaya çıkmıştır. Zamanla klasik yöntemler bu konuda yetersiz gelmeye başlamış ve bankacılık sektörüne ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır.

1.1. BANKACILIK TANIMI, İŞLEVLERİ VE ÖNEMİ

Bankalar temel olarak mevduat kabul eden ve kabul ettiği bu mevduatları en iyi ve en verimli bir şekilde değerlendiren finansal aracı şirketlerdir. Bankalar, para ile ilgili her türlü işlemi yapmakta ve bu işlemlerde aracılık etmekten kaynaklanan gelirleri elde etmektedirler. Ekonomik anlamda ise banka, ekonomiyeye banknot ve kaydi para benzeri ödeme araçları temin eden, nakdi sermaye ve nakdi sermayeyi temsil edebilecek menkul değerler ticaretini meslek olarak sürdüren finansal kuruluşlardır.⁸

Banka, tasarruf sahiplerinin tasarruflarını kabul eden ve bu tasarrufları kredi adı altında ihtiyaç sahiplerine sunan ve bunun dışında eft, havale gibi temel işlemleri gerçekleştiren kuruluşlardır.⁹

Bir diğer tanıma göre, banka para ve sermaye ile ilgili her türlü konuda aracılık hizmeti veren ekonomik birimlerdir. Bu tanıma göre bankanın yaptığı işlemler temel olarak para ve sermaye ticaretidir.¹⁰

---

⁸ Ferudun Kaya, **Bankacılık Giriş ve İlkeleri**. İstanbul: Beta Yayınevi. 2001, s.15.

⁹ Takan, a.g.e.,s. 9.

¹⁰ Filiz Yetiz, "Bankacılığın Doğuşu ve Türk Bankacılık Sistemi", **Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Y. 9, S. 2 (2016), ss. 107-117.

Genele Açık / Public

Banka, kamu ya da özel sektör tarafından kurulmuş, nakit varlıkların ticaretini yapan, nakitle alakalı diğer finansal hizmetleri sağlayan ekonomik işlevi büyük kuruluşlar olarak nitelendirilmektedir.¹¹

Bankaların ekonomideki yeri çok önemlidir. Geniş alanlara yayılması, teknolojik yeniliklere ayak uydurması, ülke ekonomisini doğrudan ya da dolaylı etkileyebilmeleri bankaları önemli kılmaktadır. Bankalar ülkelerdeki fazla fonların yatırıma dönüşmesini sağlayarak ekonominin gelişmesini, üretimin artmasını ve buna paralel olarak istihdamın artmasını sağlamaktadırlar.

Günümüzde bankalar sadece mevduat kabul etme ve kredi verme işlemleri yapmamaktadır. Bankalar bunlar dışında aşağıdaki işlemleri de yapmaktadır¹²:

- Ülkede var olan kredi ve para politikaların desteklemek,
- Birçok finansal işlemde aracılık görevini yürütmek,
- Menkul kıymet alım satımı için aracılık görevi üstlenmek,
- Kiralık kasa hizmeti ile para ve kıymetli diğer varlıkların korunmasını sağlamak,
- Kredi kartı ve banka kartı hizmetleri, EFT ve havale işlemleri ile ödeme kolaylığı sağlamak,
- Uluslararası ticaret işlemlerinde aracı rolü üstlenmek şeklindedir.

Yukarıdaki özelliklere göre bankalar, faiz ile para alan ve veren, kredi ve kambiyo işlemleri yapan, menkul kıymet alım satımı ile uluslararası işlemlerde aracılık rolü üstlenen kuruluşlar olarak tanımlanabilmektedir.

Bankaların sadece kredi veren veya alan kuruluşlar değildir. Bankaların birçok fonksiyonu bulunmaktadır. Bankaların hem ülke ekonomisi hem de piyasa için önemli olan fonksiyonları şu şekildedir¹³:

- Bankalar para akışı esnasında aracı rolü üstlenerek, para akışının daha güvenli, daha hızlı ve daha az maliyetli bir şekilde gerçekleşmesini sağlamaktadırlar.

---

¹¹ Takan, a.g.e.,s. 9.

¹² Oğuz Yıldırım, "Türk Bankacılık Sektörünün Temel Sorunları ve Sektörde Yaşanan Mali riskler", **Dış Ticaret Dergisi**, S. 30 (2004), s. 12.

¹³ Eyüpgiller, a.g.e., s.9.

- Bankalar ihracat ve ithalat yapan şirketlere yatırımları için fonlar sağlamakta, bu sayede uluslararası ticaretin artmasına katkıda bulunmaktadır. Ayrıca dış ticaret işlemlerinde ihracatçı ve ithalatçı için bir garantör görevi de üstlenmektedir.
- Bankalar risk yönetimi ile yatırım yapmaktan çekinen tasarruf sahipleri için güvenli bir ortam oluşturmakta, yatırımcılara en uygun yatırımın nereye yapılacağı konusunda destek vermektedirler.
- Bankalar tasarruf sahiplerinde var olan fonları belli bir faiz karşılığında toplayarak, karlı yatırım projelerine yönlendirmekte ve bu sayede kaynakların adil ve etkin bir şekilde piyasada dağıtılmasını sağlamaktadır.
- Bankalar eft ve havale ile hızlı ve ucuz bir şekilde para transferini sağlamakta, bu sayede kaydi para yaratmaktadır. Bu sayede, para taşınması sonucunda ortaya çıkan taşıma ve güvenlik riskleri de ortadan kalkmaktadır.

1.2. BANKACILIK TARİHÇESİ

Bankaların kökenleri MÖ 5. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Bu bölümde bankaların dünyada ve Türkiye’de gelişimi üzerinden bilgiler verilmeye çalışılmıştır.

1.2.1. Dünyada Bankacılık Tarihi

Bankacılık tarihi incelendiğinde bankaya benzer ortaya çıkan ilk kuruluşların sarraflar olduğunu söylemek mümkündür. Banka kelimesinin kökeni de sarrafların üzerinde bankacılık işlemlerini gerçekleştirdiği “banco” adı verilen ve “masa,sıra” anlamına gelen sözcükten doğmaktadır. Aynı şekilde Türkçe anlamı “iflas etmek” olan İngilizce “bankrupt” kelimesinin kökeni de “banco” kelimesine dayanmaktadır.

Maketler	MÖ 3500
Sümerliler	MÖ 3000
Eski Yunan tapınakları	MÖ 2000
Hammurabi Kanunları	MÖ 1700
	0
Cambiale mektubu	12. YY
Holograph	13. YY
Barselona Bankası	1401
Genova Bankası	1407
Amsterdam Bankası	1609
Venedik Bankası	1637
Goldsmith	1640
Bank of North Amerika	1782
Bank of England	1829
Banque of France	1848
Gosbank	1921
ilk ATM	1967
Petrol krizi	1970
Bilgisayar bankacılığı	1980
İnternet bankacılığı	1990
Mobil bankacılık	2000

Şekil 1.1: Bankacılık Tarihçesi

MÖ 3500’lü yıllarda rahipler ve din adamları tarafından işletilen, halk arasında “maket” olarak bilinen ve çiftçilere hammadde ve tarla araçları sağlayan kuruluşların var olduğu görülmektedir. Bu kuruluşlar çiftçilere hammadde, tarla araç ve gereçleri sağlamakta ve hasat zamanı geri ödemesini almaktaydı.¹⁴ Babil kralı Hammurabi tarafından MÖ 1700’lü yıllarda Hammurabi Kanunları oluşturulmuş ve bu kanunlarda bu maketlerin nasıl işleyeceği, hangi işlemleri yapacağı, borç verme işlemleri ve bu borçlardan doğan faiz alma hakları ile alacağı faiz oranları tanımlanmıştır.¹⁵ Bu kapsamdan bakıldığında dünyadaki ilk bankacılık düzenlemelerin temelinde Hammurabi Kanunları olduğu görülmektedir.

¹⁴ Eyüpgiller, a.g.e., s.9.

¹⁵ Osman Altuğ, **Banka İşlemleri Muhasebesi**, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2000, s. 3.
Genele Açık / Public

Güney Mezopotamya’da MÖ 2000 yıllarında hüküm sürmüş Sümerliler’de dış ticaret işlemlerinin yapıldığı ve bu işlemlerde günümüzdeki çek ve akreditif tarzı belgelerin kullanıldığı görülmüştür. Bu açıdan uluslararası bankacılığın temellerinin Sümerliler tarafından atıldığını söylemek mümkündür.¹⁶

Eski Yunan medeniyetlerinde tapınaklar ise ihtiyaç sahiplerinin kredi talebinin alındığı, tasarruf sahiplerinin mevduatların kabul edildiği yerler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde her medeniyetin kendisine ait bir parası bulunmakta ve ticaretin gerçekleşmesi için para birimlerinin birbirine çevrilmesi gerekmekteydi.¹⁷ Günümüzdeki para piyasası ve para birimlerinin birbirine çevrilmesi, tarihte ilk kez Eski Yunan medeniyetlerinde görülmüştür.

12. yüzyılda Cambiale mektubu ticaret için bir güven unsuru oluşturmak amacıyla ortaya çıkmıştır. Cambiale mektubu başka bir şehirle ticaret yapma esnasında alıcıya ve satıcıya güven oluşturmaktaydı. Bu sayede satıcı gelirini, alıcı ise malları garanti altına almaktaydı.¹⁸ Bu mektubu elinde bulunduran kişi güvenilir bir ticaretçi olarak bilinmekte ve bu yüzden kolaylıkla ticari işlemlerini gerçekleştirmekteydi.

14. yüzyılda ise bugünkü kredi anlaşmasına benzeyen “Holograph” adı verilen belgeler ortaya çıkmıştır. Bu belgelerde kredi hükümleri bulunmaktaydı ve bu durum kredi sağlayana verdiği parasını geri alması için bir güven unsuru oluşturmaktaydı.¹⁹

İlerleyen dönemlerde günümüzdeki anlamına yakın ilk banka örneklerini görmek mümkündür. Barselona Bankası (1401) ve Genova Bankası (1407), bu dönemde kurulan ilk bankalardandır. Orta Çağ’daki altın ticaretini yönetmek amacıyla kurulan Amsterdam Bankası (1609) ve Venedik Bankası (1637) bu dönemin ilk bankacılık örneklerindedir.²⁰

1640 yılında İngiltere’de günümüzdeki kağıt banknotlara benzer oluşumlar görülmeye başlanmıştır. Altın sahipleri altınlarını belli merkezlere emanet ederek

---

¹⁶ Altuğ, a.g.e., s.3.

¹⁷ Yücesoy, a.g.e.,s.15

¹⁸ Yücesoy, a.g.e.,s.15

¹⁹ Öztin Akgüç, **100 Soruda Bankacılık**, İstanbul: Gerçek Yayınevi, 1992, s.7.

²⁰ Akgüç, a.g.e.,s.7.

Genele Açık / Public

karşılığında “goldsmith” adı verilen belgeleri temin etmişler ve bu belgeleri ticari işlemlerde altın yerine kullanmaya başlamışlardır.²¹

1782 yılında ise Bank of North Amerika kurularak Amerika kıtasındaki ilk bankacılık işlemleri başlamıştır. Bu bankanın temel amacı Amerikan Bağımsızlık Savaşı’na finansman sağlamak olmuştur. Bank of North Amerika’nın ardından ise Bank of the United States ve ABD Merkez Bankası kurulmuştur.²² Avrupa’da ise Bank of England (1829), Banque of France Fransa (1848) ve Gosbank (1921) kurulmuş ve banknot basma yetkileri elde etmiştir.²³

20. yüzyılda ise kapitalizmin dünya ekonomisinde etkili olmaya başlaması ile bankacılık faaliyetleri devletler tarafından kontrol edilmeye başlamıştır. Bu kapsamda ülkelerde merkez bankaları kurulmuş, Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası ve Avrupa Yatırım Bankası gibi kuruluşlar ortaya çıkmaya başlamıştır.²⁴

1970’li yıllarda ortaya çıkan petrol krizi ile bankacılık sistemleri çökmüş ve ülkeler radikal değişikliklere gitmek zorunda kalmıştır.

1980’li yıllardan sonra bilgisayar, 1990’lı yıllardan sonra internet ve 2000’li yıllardan sonra mobil bankacılık gelişmeye başlamıştır.²⁵ 2010 yılından sonra ise bankacılık sistemleri uygulama temelli olmaya başlayarak çeşitli platformlar için bankacılık uygulamaları geliştirilmeye başlanılmıştır.

1.2.2. Türkiye’de Bankacılık Tarihi

Türkiye’de bankacılık sektörünün geçmişini altı dönemde incelemek mümkündür. Bu dönemleri aşağıdaki şekildedir²⁶

- Osmanlı İmparatorluğu Dönemi (1847-1923),
- Ulusal Bankacılık Dönemi (1923-1933),
- Devlet Bankacılığı Dönemi (1933-1945),
- Özel Bankacılık Dönemi (1945-1960),

---

²¹ Akgüç, a.g.e.,s.7.

²² Akgüç, a.g.e.,s.7.

²³ Ünal Halit Özden, **Türkiye’deki Mevduat Bankalarının Performansı**, Ankara: Detay Yayıncılık, 2009, s.25.

²⁴ Nurhan Aydın vd., **Bankacılık Uygulamaları**, Ankara: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2006, ss. 13-30.

²⁵ Özden, a.g.e., s.8.

²⁶ Yetiz, a.g.e.,s.110.

Genele Açık / Public

- Planlı Bankacılık Dönemi (1960-1980),
- Liberal Bankacılık Dönemi (1980 sonrası).

1.2.2.1. Osmanlı İmparatorluğu dönemi

Osmanlı Devleti'nde "kaime" adı verilen ilk para basımı 1840 yılında bütçe açığını finanse edebilmek için yapılmıştır. Ancak, plansız basılan para sonucu enflasyon ortaya çıkmış ve buna paralel olarak da kaimenin alım gücü azalmıştır. Sonuç olarak devlet meşhur iki Galata Bankeri ile anlaşma yapmak zorunda kalmış ve 1847 yılına kadar sabit kur üzerinden ithalatın bu bankerler ile yapılması kararlaştırılmıştır.²⁷

1847 yılında ise ilk Osmanlı bankası olan İstanbul Bankası kurulmuştur. Ancak bu banka 1852 yılında kapanmıştır. 1856 yılında ise Tanzimat ile başlayan bütçe açıklarını finanse etmek amacıyla Osmanlı Bankası kurulmuştur. Bu bankanın sermaye sahipleri İngilizler, Fransızlar ve Avusturyalılardır. Hem yabancı sermayeli olması hem de para basma tekeli, devlet adına para toplama gibi yetkileri olan bu banka tepkilere maruz kalmış ve bunun üzerine II. Meşrutiyetle birlikte faaliyetlerine son verilmiştir.²⁸

1863 yılında ise çiftçilere kredi sağlamak için Memleket Sandıkları kurulmuştur. Başlangıçta güzel işleyen sistemde zamanla usulsüzlükler yaşanmaya başlanması ve yolsuzlukların ortaya çıkmasıyla Menafi Sandıkları adı altında yeniden düzenlenmiştir. Bu sandığa kaynak aşar vergisine eklenen bir oranla gerçekleşmiştir. Bir süre sonra Memleket Sandıkları'nda benzer bir durum ortaya çıkmış ve usulsüzlük şüphelerinden dolayı 1888 yılında Ziraat Bankası kurularak Menafi Sandıkları fonu bu bankaya aktarılmıştır.²⁹

1.2.2.2. Ulusal bankacılık dönemi

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında bankalar devlet eliyle kurulmuştur. Bunun en önemli nedeni savaşlardan yorgun çıkan Türkiye'de özel girişimin ve özel

---

²⁷ Özden, a.g.e., s.8.

²⁸ Nüvit Atas, **Banka İşletmeciliği ve Tatbikatı**, İstanbul: Garanti Matbaası, 1996, ss.7-8.

²⁹ Yetiz, a.g.e.,s.110.

Genele Açık / Public

sermayenin neredeyse sıfır olmasıdır. 1930'da bir ulusal merkez bankasının kurulmasına kadar yaklaşık 22 küçük yerli ve 13 büyük yabancı bankanın 419 şubesi bulunmaktaydı. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk on yılında, hem yabancı sermayeye karşı var olan olumsuz görüş hem de özel sermayenin yetersiz olmasından ötürü, bankacılık faaliyetleri devlet eliyle yürümüştür.³⁰

Bu kapsamda, 1924'de Türkiye İş Bankası özel sektöre kredi sağlamak amacıyla kurulmuştur. Ayrıca aynı kongrede çiftçilerin talebi üzerine Ziraat Bankası'nın sermaye yapısı daha güçlü hale getirilmiş ve yalnızca kredi vermekten çıkıp diğer bankacılık işlemlerini de yapar hale getirilmiştir. 1925 yılında ise, Türkiye Sanayi ve Maden Bankası kurulmuştur. Bu banka 1933 yılında kurulan Sümerbank'a devredilerek kapanmıştır. 1930 yılında ise Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası kurulmuştur.³¹

1.2.2.3. Devlet bankacılığı dönemi

1934 yılında başlatılan Birinci Sanayi Planı ile birlikte bankalar devlet desteği ve sermayesi ile kurulmaya başlamıştır. 1933 yılında sınai kalkınmayı desteklemek için Sümerbank ve yerel yönetimleri kalkındırmak amacıyla İller Bankası kurulmuştur. Bunu ardından 1935 yılında Etibank, 1937 yılında Denizbank, 1938 yılında ise Halk Bankası kurulmuştur.³²

1.2.2.4. Özel bankacılık dönemi

1945 yılından sonra Türkiye'de gelirin ve nüfusu artması, şehirleşmenin gelişmesi ve sanayi sektörünün gelişme göstermesi ekonomide para ihtiyacını artırmıştır. Bunun sonucunda özel bankacılık gelişmeye başlamıştır. Bu kapsamda Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, Akbank, Garanti Bankası ve Pamukbank gibi özel bankalar kurulmaya başlamıştır. Özel bankaların sayısının artması ile bankacıkta rekabet başlamıştır.³³

1.2.2.5. Planlı bankacılık dönemi

---

³⁰ Ünal Korukçu, **Bankacılığın Tarihsel Gelişimi: 40. Yılında Türkiye Bankalar Birliği ve Türk Bankacılık Sistemi**, Ankara: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, 1998, ss. 1-16.

³¹ Parasız, a.g.e.,s.5.

³² Akgüç, a.g.e.,s.7.

³³ Akgüç, a.g.e.,s.7.

Genele Açık / Public

Bu dönemde bankacılık devlet denetimine geçmiş ve özel bankaların kurulması sınırlandırılmıştır. Bu dönemde kurulan bankalar tamamen devlet kontrolünde olmuştur. Bu dönemde 5 kalkınma ve 2 ticaret bankası kurulmuştur. Turizm Bankası, Sınai Yatırım ve Kredi Bankası, Devlet Yatırım Bankası, Amerikan – Türk Dış Ticaret Bankası, Türkiye Maden Bankası, Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası ve Arap-Türk Bankası bu dönemde kurulan bankalardandır.³⁴

1.2.2.6. Liberal bankacılık dönemi

Bu dönemde liberalleşmeye yönelik adımlar atılmış ve ülkedeki birikimler artmaya başlamıştır. Devletin esnek döviz kuru ve pozitif reel faiz uygulamasına geçmesi ile mali piyasaların serbestleşmesi sağlanmıştır. Bu dönemde bankacılık sektörüne giriş yapmak önceki dönemlere göre çok daha kolay hale gelmiştir. Bu dönemde kurulan bankalardan bazıları Bank of Melland, Türk Bankası, Habib Bank, Suudi American Bank, Kıbrıs Kredi Bankası şeklindedir.³⁵

1986 yılında İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nın kurulması ile sermaye piyasası araçları için gerekli hukuki alt yapı zemini hazırlanmıştır. 1986 yılında kaynakların daha etkin kullanılarak bankalar arası kredi transferi yapılabilmesi için Para Piyasası kurulmuştur.³⁶

1999'da yürürlüğe giren 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile birlikte bankacılık ile ilgili işlerin düzenlenmesi ve denetlenmesi Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun sorumluluğu altına alınmış ve bankacılık ile ilgili tüm kararlar bu kurumun yetkisine bırakılmıştır.³⁷

2000 yılına girildiğinde enflasyonun etkisini azaltmak için uygulanan bir takım döviz politikaları sonucunda bankaların yapısında bir değişim yaşanmaya başlamıştır. Bu kapsamda kredilerin payında ciddi bir artış yaşanırken, likiditesi yüksek olan menkul kıymetlerin oranında azalma yaşanmaya başlamıştır. Bunun sonucunda 2000 yılının sonlarına gelindiğinde bankacılık sektörü faiz ve kur risklerine karşı aşırı

---

³⁴ Akgüç, a.g.e.,s.7.

³⁵ Akgüç, a.g.e.,s.7.

³⁶ Akgüç, a.g.e.,s.7.

³⁷ TBB, **50. Yılında Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye'de Bankacılık Sistemi "1958-2007"**, İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, 2008, s.1-20.

Genele Açık / Public

kırılgan bir hale gelmiştir. 2000 yılının sonlarında faiz oranlarında aşırı artış ve buna paralel olarak bankaların mali yapısında bozulmalar görülmüştür. Daha sonra ise IMF (Uluslararası Para Fonu) ile stand-by anlaşması imzalanarak piyasaların yaşadığı krize bir parça çare bulunmaya çalışılsa da kur ayarlaması yapılması ile birlikte Türk lirası döviz karşısında serbest bırakılmıştır.³⁸

2001 krizinde sermaye kayıpları yaşayan bankalar kaybettikleri sermayelerini güçlendirmek zorunda kalmış, birleşme yaşamış veya TMSF (Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu) 'ye devredilmişlerdir. Her kriz yaşayan ülkede olduğu gibi Türkiye'de de banka sayılarında kriz sonrası ciddi düşüş yaşanmıştır. 2001'de 61 olan banka sayısı 3 yıl içinde 48'e kadar gerilemiştir.³⁹

2008 yılına gelindiğinde ise 2008 küresel krizi patlak vermiş ve 2002 yılında beri yaşanan iyi yöndeki ilerleme yerini durgunluğa terk etmiştir. GSYİH (Gayrisafi Yurtiçi Hasıla) daralmış, enflasyon ve faizler dalgalı bir seyir izlemiş, bütçe açığı artmış ve net sermaye girişleri azalmıştır ve bunların sonucunda risk beklentisi artmıştır. 2007'de %4,7 büyüyen GSYİH 2008 yılına gelindiğinde sadece %0,7 büyüebilmiştir.⁴⁰

1.3. BANKALARIN SINIFLANDIRILMASI

Bankalar birçok fonksiyonu yerine getirdiğinden dolayı bu fonksiyonlara göre birçok farklı sınıflandırmaya tabi tutulmaktadır. Bankalar, faaliyet konularına göre, örgütlenme alanlarına göre, mülkiyet yapılarına göre ve ekonomik faaliyetlerine göre dört bölümde incelenmektedir.

1.3.1. Faaliyet Konularına Göre Bankalar

Bankalar faaliyet konularına göre tek amaçlı ve çok amaçlı bankalar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

1.3.1.1. Tek amaçlı bankalar

Az sayıda şubesi olan ve sadece mevduat toplayıp kredi verme işlemi yapan bankalardır. Bu tür bankalar işletmelerden gelen büyük meblağdaki kredi taleplerini

³⁸ Hikmet Urgancı, **Para ve Banka**, Adana: Önder Matbaası, 1982, s.9.

³⁹ Parasız, a.g.e.,s.5.

⁴⁰ İlker Birdal, **Banka İşletmeciliği**, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, 1993, s.4.

Genele Açık / Public

karşlamak amacıyla kurulmuşlardır. Kredi temini dışında diğer bankacılık işlemlerini yürütmemektedirler.

1.3.1.2. Çok amaçlı bankalar

Çok amaçlı bankalar kredi verme ve mevduat kabul etme dahil, her türlü bankacılık hizmetini sağlayan bankalardır. Bu banka türleri müşterilerine eft, havale, fatura ödeme, dış ticaret işlemleri, borsa işlemleri gibi hizmetler de sunmaktadır.

1.3.2. Örgütlenme Alanlarına Göre Bankalar

Bankalar örgütlenme alanlarına göre yerel bankalar, bölgesel bankalar, ulusal bankalar, uluslararası bankalar ve kıyı bankaları olmak üzere beş gruba ayrılmaktadır.

1.3.2.1. Yerel bankalar

Yerel bankalar, sadece bir il ve ilçe merkezinde faaliyet gösteren bankalardır. Birden fazla şubeye sahip olabilirler ancak bu şubelerin tamamı sadece belli il ve ilçede faaliyet göstermektedir.

1.3.2.2. Bölgesel bankalar

Bölgesel bankalar belli bir bölgede faaliyetlerini yürüten bankalardır. Bu tür bankaların tüm şubeleri belli bölgelerde kümelenmektedir. Gelişmekte olan ülkeler açısından bölgesel bankaların önemi her geçen gün artmaktadır.

1.3.2.3. Ulusal bankalar

Ulusal bankalar tüm ülke genelinde faaliyet gösteren bankalardır. Bu bankalar genellikle birden fazla şubeye sahiptir.

1.3.2.4. Uluslararası bankalar

Uluslararası bankalar, uluslararası finans merkezlerinde faaliyet gösteren ve birçok ülkede şubesi olan bankalardır. Genellikle büyük hacimlerde işlem yaparlar ve birçok ülkedeki bankayla ortak çalışırlar.

1.3.2.5. Kıyı bankaları

Off-shore olarak da bilinen denetimin olmadığı ya da çok az olduğu bölgelerde kurulan bankalardır. Bir kısmı yasal bir kısmı da yasa dışı olarak faaliyet sürdürmektedir.

1.3.3. Mülkiyet Yapılarına Göre Bankalar

Bankalar mülkiyet yapılarına göre özel bankalar, kamu bankaları, karma bankalar, yabancı bankalar ve holding bankaları olarak beş ana başlık altında incelenmektedir.

1.3.3.1. Özel bankalar

Özel bankalar sermayesi özel bir şahsa ait olan ve sermayesinde kamu payı bulunmayan bankalardır.

1.3.3.2. Kamu bankaları

Kamu bankaları sermayeleri tamamıyla kamuya ait olan özel şahsa ait bir pay bulunmayan bankalardır.

1.3.3.3. Karma bankalar

Sermayeleri gerçek ve tüzel kişiler ile kamuya ait olan bankalardır. Bu banka türünde oranların önemi bulunmamaktadır. Bankanın sermayesinde kamu ve özel payının olması yeterlidir.

1.3.3.4. Yabancı bankalar

Yabancı bankalar, sermayeleri yabancı şahıslara ait olan bankalardır.

1.3.3.5. Holding bankaları

Holding bankacılığı iki türlü olabilmektedir. Birincisi bir bankanın başka bankaları yönetmesi şeklinde, ikincisi ise bir bankanın yönetiminde başka şirketlerin de bulunması şeklindedir.

1.3.4. Ekonomik Faaliyetlerine Göre Bankalar

Bankalar ekonomik yapılarına göre merkez bankaları, mevduat bankaları, yatırım bankaları, kalkınma bankaları ve katılım bankaları olarak beş ana başlık altında incelenmektedir.

1.3.4.1. Merkez bankaları

Merkez bankaları ülkelerdeki bankacılık ve para sistemini düzenleyen kuruluşlardır. Temel görevleri arasında fiyat istikrarı sağlamak, ülkedeki kredi dağılımını denetlemek, dış ödemeleri düzenlemek ve para, altın ve döviz rezervini yönetmek bulunmaktadır.

1.3.4.2. Mevduat bankaları

Mevduat bankaları mevduat kabul eden bankalardır. Diğer bir ifadeyle, tasarruf sahiplerinin tasarruflarını toplayan ve bunları finansman ihtiyacında olanlara kredi olarak sunan bankalardır.

1.3.4.3. Yatırım bankaları

Yatırım bankaları mevduat toplama yetkisi olmayan, bir ya da birkaç şubesi olan ve sınırlı bankacılık hizmeti sunan bankalardır.

1.3.4.4. Kalkınma bankaları

Kalkınma bankalar devlet ya da devlet kuruluşları tarafından belli sektörleri güçlendirmek ve finansman ihtiyacını karşılamak üzere kurulan banka türleridir. Bu bankaların öncelikli amacı kar elde etmekten ziyade belli sektörlerin veya bölgelerin kalkınmasını sağlamaktır.

1.3.4.5. Katılım bankaları

Katılım bankaları faiz kullanılmak ya da mevduata faiz vermek yerine kar ve zarara katılma esasına göre fon toplayan bankalardır. Özellikle İslam ülkelerinde ve Türkiye’de son yıllarda gelişme gösteren bir bankacılık türüdür.

1.4. MEVDUAT VE KATILIM BANKALARI

Mevduat bankaları, Bankacılık Kanunu’na göre kendi nam ve hesabına mevduat kabul eden ve kredi veren Türkiye’deki kuruluşlar ile yurt dışındaki kuruluşların

Türkiye şubelerini ifade etmektedir. Mevduat bankaları tasarruf sahiplerinden tasarruf talep eden ve bunları kredi olarak ihtiyaç sahiplerine sunan kuruluşlardır. Mevduat bankaları bunlar dışında aşağıdaki hizmetleri sunmaktadır⁴¹:

- Fon sağlama,
- Yatırım hizmetleri ve danışmanlığı,
- Fatura ödeme hizmetleri,
- Dış ticaret aracılık işlemleri,
- Döviz ve altın alım satımı,
- Havale ve eft gönderme.

Mevduat bankaları yanında Türk bankacılık sisteminde tanımlanan katılım bankaları da bulunmaktadır. Geleneksel finansman, sermayenin piyasadaki en yüksek getiriye sağlayan yatırım fırsatlarına akışını kolaylaştırırken, İslami finansman, yatırımları, İslami normlara uygun olarak en uygun sosyoekonomik çıktıyı üretmenin altta yatan bir gerekçesi ile yönetmektedir. Bankalar ortaya çıktığından beri İslami ülkelerde ilerleme kaydedememiştir. Bunun en önemli nedeni İslam'da faizin haram olması gelmektedir. Bu yüzden İslam ülkelerinde tasarruflar yatırıma dönüşmemiştir. Bu durum yeni bir bankacılık türü olan katılım bankacılığının ortaya çıkmasına neden olmuştur.⁴²

İslami finans, İslami fıkıh uyarlayan bir fon kaynağıdır ve küresel ekonominin bir parçası olarak gelişimi sürdürüp yeni bir fenomen olmuştur. Modern İslami finans fikri 1940'larda Hintli Müslümanlara kadar sürülürken, ilk İslami finansal kurumlar 1970'lerde şekillenmiştir. İslam Konferansı Örgütü'nün himayesinde ve Kral Faisal gibi Suudi liderlerin desteğiyle Müslüman liderler, İslam dünyasının siyasi ve ekonomik kaderini yönetmeye yardımcı olabilecek bir İslami bankacılık sistemi yaratmaya çalıştılar. İslami bankacılığın temelinde faizin haram olması yatmaktadır.⁴³

Katılım bankası fikrinin oluşmasına etki eden sebepleri, ekonomik sebepler, dini sebepler ve sosyal sebepler olarak üç kategoride incelemek mümkündür. Dini

---

⁴¹ İshak Emin Aktepe, **Sorularla Katılım Bankacılığı**, İstanbul: TKBB, 2012, s. 61.

⁴² Ahmet Tok, **İslami Finans Sistemi Çerçevesinde Sukuk (İslami Tahvil) Uygulamaları, Katılım Bankaları ve Türkiye Açısından Değerlendirmeler**, Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Hukuk İşleri Dairesi, 2009, s. 15.

⁴³ Tok, a.g.e.,s.15.

sebeplerin başında Kur'an-ı Kerim'de ayetlerle faizin kesin bir hükümle yasaklanmış olması gelmektedir. Bundan dolayı faiz içeren finans sistem ve ticari bankacılık haram olarak nitelenmektedir. Geleneksel finansal sistemde tasarruf sahibi kişiler, bu tasarrufları ile gelir elde edecek, ekonomiye katılımı reddedecek ve dolayısıyla gelir adaletsizliklerine yol açacaktır. Başka bir deyişle paradan para kazanma sistemi olarak tanımlanan bu sistemle gelirler belli grupların elinde toplanmakta ve yatırım yapılmamaktadır. Ekonomik adaletsizliği yok etmek ve risklerin paylaşılmasını artırmak da katılım bankalarının açılma sebeplerindedir.⁴⁴

Katılım bankaları, bankacılık faaliyetlerini faiz üzerinden değil katılma ve kara ya da zarara ortak olma üzerinden ilerletmektedir. Faizsiz bankacılık olarak da bilinen katılım bankalarında tasarruf sahipleri tasarruflarını bir işe ya da gayrimenkule yönlendirmekte ve buradan oluşabilecek kar ya da zarara ortak olabilmektedir. Mevduat bankalarından farklı olarak katılım bankalarında tasarruf sahiplerinin zarar etme ihtimali de söz konusudur.

İslami ürünlerin temel sözleşmeleri, yapısındaki geleneksel bankalardan farklıdır. Örneğin, klasik bir krediye benzer bir satış temelli bir araç olan murabaha, bir bankanın bir varlığın bir malın satın alınması ve bir malın üzerine eklenen edilen bir karla müşteriye satılmasını içermektedir.

Türkiye'de Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş., Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş., Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş., Vakıf Katılım Bankası A.Ş. ve Ziraat Katılım Bankası A.Ş. olmak üzere beş adet banka faaliyet göstermektedir. Bunlardan Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş., Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. ve Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş. sadece katılım bankası olarak faaliyet gösterirken; Vakıf Katılım Bankası A.Ş. ve Ziraat Katılım Bankası A.Ş. ticari bankaların katılım bankaları olarak faaliyet göstermektedirler.

Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş., Türkiye'de İslami katılım bankacılığı alanında kurulmuş ilk bankadır. 1985 yılında faaliyetine başlamıştır. İslam Kalkınma Bankası ve Türk firmaların ortaklığında kurulmuştur. Albaraka Türk Katılım Bankası

---

⁴⁴ Soner Yakar, Serkan Yılmaz ve Yıldırım Beyazıt Önal, "Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Sukuk-Kira Sertifikası ve Vergisel Boyutunun İncelenmesi", **Bankacılar Dergisi**, 2013, s. 84.
Genele Açık / Public

A.Ş. yabancı yatırımlı bir bankadır, yabancı payı % 66 civarında, yerli payı ise % 12 oranındadır. Kalan % 22'lik oranı ise halka açıktır.

Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş., Family Finans ve Anadolu Finans'ın birleşmesi ile kurulmuştur. Günümüzde % 67 hissesi Suudi Arabistan Merkez National Commerce Bank'a aittir.

Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş., 1989 yılında Kuwait Finance House sermayesi ile kurulmuştur. Günümüzde ise sermayesinin % 62'si kurucu Kuwait Finance House'a, % 9'u Kuveyt Devlet Sosyal Güvenlik Kurumu'na, % 18'i Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne aittir.

Vakıf Katılım Bankası A.Ş., 2015 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Bayezid Han-ı Sani Vakfı başta olmak üzere birçok vakfın ortak girişimiyle kurulmuştur. Hisselerinin % 99'u Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne aittir.

Ziraat Katılım Bankası A.Ş., 2015 yılında % 100 kamu sermayeli olarak kurulmuştur. Türkiye genelinde 39 şubesi bulunan Ziraat Katılım Bankası A.Ş., kamu sermayeli olarak Vakıf Katılım Bankası A.Ş.'den sonra kurulan ikinci katılım bankasıdır.

İKİNCİ BÖLÜM: BANKALARIN TEMEL GÖSTERGELERİ VE PERFORMANSLARI

Mevduat ve katılım bankalarının önceden belirlenmiş hedeflere ne oranda ulaştığı ve bununla birlikte kurumun da güçlü ve zayıf yönleri performans ölçümü ile tespit edilmektedir. Performans ölçümü ile beraber bankalar gerçekleştirdiği bu faaliyetlerin sonuçlarına ulaşabilmekte, eğer ulaşılan bu sonuçlar hedeflerle paralellik göstermiyorsa gereken önlemleri önceden belirleyebilmektedir. Ayrıca meydana gelen kriz ve benzeri durumların engellenmesinde de bu performans parametrelerinin etkili olduğu görülmektedir.

2.1. PERFORMANS VE PERFORMANS ÖLÇÜMÜ

Bankacılık alanında performans ölçümü ile ilgili birçok terim kullanılmaktadır. Fakat bu kavramlar birbiri ile yakın ilişki içindedir ve genellikle karıştırılmaktadır. Bunu engellemek ve daha kapsamlı bir inceleme yapabilmek adına bu terimler hakkında kısaca bilgi verilecektir. Performans ölçümü ile ilgili yararlanılan kavramlar temel olarak verimlilik, etkinlik, ekonomiklik ve karlılıktır.⁴⁵

Etkinlik kavramı, bankaların amaçlarına ne derecede ulaştığını ifade etmektedir. Başka bir deyişle, bankaların amaçlarını gerçekleştirebilmek için yaptığı faaliyetler neticesinde bu amaçları gerçekleştirebilme derecesine etkinlik denilmektedir. Etkinlik planlanan hedefin, gerçekleşen hedefe oranıdır.

---

⁴⁵ İsmet Barutçugil, **Bilgi Yönetimi**, İstanbul: Kariyer Yayınları, 2012, s. 22.
Genele Açık / Public

Verimlilik kavramı ise, mevcut girdilerle en fazla çıktıyı sağlayabilmek veya planlanmış çıktıyı minimum girdi ile sağlamaktır. Başka bir deyişle, verimlilik minimum kaynak ile maksimum üretimi elde etmektir. Verimliliğin tespit edilmesi için üretimde kullanılan kaynaklar, üretim sonucu ortaya çıkan ürünlere bölünür. Bu sonuç hem parasal olarak ifade edilebilir hem de birim olarak da ifade edilebilir. Bankacılık alanında ise bu kavram minimum kaynak ile maksimum kar elde etmek olarak tanımlanabilir.

Bir diğer performans göstergesi olan karlılık ise, bankanın maliyetleri ile gelirleri arasında kurulan bir bağlantının sonucu oluşur. Başka bir deyişle, üretim sırasında oluşan maliyetler ile sonrasında elde edilen gelirler arasındaki orandır. Bütün bankaların ortak amacı maliyetlerini azaltmak ve gelirlerini yükseltmektir. Bu sebeple performansın ölçümünde karlılık çok önemli bir konumda bulunmaktadır. Karlılığın negatif çıktığı durumlarda zarar durumu bulunmaktadır ve bu durumda banka ya hedeflediği geliri elde edememiştir ya da bankanın üretim aşamasındaki maliyetleri çok yüksektir.

Ekonomiklik kavramı ise, mümkün olan minimum maddi maliyetle maksimum geliri elde etme şeklinde tanımlanmaktadır. Ekonomiklik, üretim sonrasında meydana gelen ürünlerin maddi karşılığının, üretim aşamasında kullanılan kaynakların maddi karşılığına oranlanması ile bulunur.

Bu araştırmada, mevduat ve katılım bankalarının finansal yapıları araştırılırken Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun performans analizi sırasında kullandığı oranlardan yararlanılacaktır.⁴⁶ Bu oranlar kısaca açıklanmaya çalışılmıştır.

Sermaye Yeterliliği Oranları: Bankanın sahip olduğu varlıklar ile yükümlülükleri arasındaki fark olarak ifade edilebilir. Sermaye yeterliliği bankaların fon kaynaklarını oluşturduğu ve bankaların borç alıp verdiği fonlar arasındaki

---

⁴⁶ BDDK, "Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten", (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).
Genele Açık / Public

bağlantıyı görmesini sağladığı için bankalar açısından önem arz etmektedir.⁴⁷ BASEL II kriterlerine göre bankaların sermaye yeterliliği en az % 8 olmalıdır.⁴⁸

Kur Riski Oranları: Bankaların performans değerlendirmesi sürecinde yararlanılan oranlardan biri de kur riski oranıdır. Bankalar yabancı paralar ile de işlem yaptığı için bazı kur risklerine maruz kalırlar. Bankaların maruz kaldıkları kur riskleri kur riski oranları belirlenmektedir.

Gelir – Gider Yapısı Oranları: Bankaların esas faaliyet gösterdiği alanlar mevduat toplamak ve kredi vermektir. Mevduat bankaları bu faaliyetleri faiz ile, katılım bankaları ise katılım esaslı ile sağlamaktadır. Bu nedenle mevduat bankalarının gelirleri ve giderleri faizle doğrudan ilişkilidir. İnceleme yapılırken bankanın gelir ve giderlerinin faiz ile bağlantılı olup olmadığı büyük önem arz etmektedir. Faiz dışı gelirler bankaların müşterilerine sağladıkları hizmetler ile elde ettikleri komisyon gelirlerinden oluşmaktadır. Faiz dışı giderler ise kira, amortisman, personel giderlerinden meydana gelmektedir. Katılım bankalarının faiz dışı gelirleri daha fazla önem arz eder çünkü faiz ile ilgili bir işlem yapılması mümkün değildir.

Bilanço Yapısı Oranları: Bu oran bankanın bilanço kalemlerinin birbirleriyle olan ilişkisini ifade etmektedir.

Aktif Kalitesi Oranları: Bankalar, kendi özkaynaklarını ve diğer kaynaklarını kullanılması için bazı aktiflere yönlendirmiştir. Krediler, bankaların aktifleri arasında çok önemli bir yerde bulunduğu için bankaların aktif değerlendirmeleri aynı zamanda kredi değerlendirmeleri olarak da adlandırılmaktadır. Bu oranlar mevduat bankaları için son derece önemli bir konumdadır.

Karlılık Oranları: Bankaların faaliyetlerine devam edebilmesi için gereken en önemli unsur kar durumudur. Bu durum katılım ya da mevduat ayırt etmeksizin tüm

---

⁴⁷ Tezek Öçal ve Ömer Faruk Çolak, **Finansal Sistem ve Bankalar**, Ankara: Nobel Yayınevi, 1999, ss. 117 – 118.

⁴⁸ Ayhan Altıntaş, **Bankacılıkta Risk Yönetimi ve Sermaye Yeterliliği**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2006, s. 77.

Genele Açık / Public

bankalar için geçerlidir. Bankalar karlarını arttırarak mali yapılarını daha güçlü bir hale getirebilmekte ve yatırımlarına devam edebilmektedir.⁴⁹

Sektör Payları: Bu oranlar bankaların rekabet halinde bulunduğu diğer bankalarla kıyaslanmasını sağlamaktadır.

Grup Payları: Mevduat, katılım, yatırım bankalarının çeşitli değerlerinin birbiriyle kıyaslanması için kullanılmaktadır.

Şube Oranları: Şube oranları bankaları şube sayısı, şube başına mevduat, personel ve kredi gibi değişkenler açısından değerlendirmeye tabi tutmaktadır.

Faaliyet Oranları: Faaliyet oranları bankaların faiz dışı gelir ve giderleri ile ilgilidir.

2.2. TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN TEMEL GÖSTERGELERİ

Bu bölümde Türkiye’de faaliyet gösteren Mevduat ve Katılım bankalarına ait finansal oranlar ile temel göstergeler sunulmuştur.

Tablo 2.1: Türkiye’de Faaliyet Gösteren Mevduat ve Katılım Bankaları

Banka/Grup Adı	Türü
AlbarakaTürk Katılım Bankası A.Ş.	Katılım
Alternatifbank A.Ş.	Mevduat
Anadolubank A.Ş.	Mevduat
Arap Türk Bankası A.Ş.	Mevduat
Bank Mellat	Mevduat
Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ Turkey A.Ş.	Mevduat
Birleşik Fon Bankası A.Ş.	Mevduat
Burgan Bank A.Ş.	Mevduat
Citibank A.Ş.	Mevduat
Denizbank A.Ş.	Mevduat

⁴⁹ Bülent Şenver, **Banka Bilançolarının Tahlil Yöntemleri**, Ankara: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, 1998, s. 16.
Genele Açık / Public

Deutsche Bank A.Ş.	Mevduat
Fibabanka A.Ş.	Mevduat
Finans Bank A.Ş.	Mevduat
Habib Bank Limited	Mevduat
HSBC Bank A.Ş.	Mevduat
ICBC Turkey Bank A.Ş.	Mevduat
ING Bank A.Ş.	Mevduat
IntesaSanpaoloS.p.A.	Mevduat
JPMorgan Chase Bank N.A.	Mevduat
KuveytTürk Katılım Bankası A.Ş.	Katılım
Odea Bank A.Ş.	Mevduat
Rabobank A.Ş.	Mevduat
SociétéGénérale (SA)	Mevduat
Şekerbank T.A.Ş.	Mevduat
Turkish Bank A.Ş.	Mevduat
Turkland Bank A.Ş.	Mevduat

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, “Veri Sorgulama Sistemi”, (Çevrimiçi) <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/veri-sorgulama-sistemi/> (Erişim Tarihi: 21.03.2018); Türkiye Katılım Bankaları Birliği, “Veri Seti”, (Çevrimiçi) <http://www.tkbb.org.tr/veri-seti> (Erişim Tarihi: 23.03.2018).

Tablo 2.1 (Devam): Türkiye’de Faaliyet Gösteren Mevduat ve Katılım Bankaları

Banka/Grup Adı	Türü
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	Mevduat
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	Mevduat
Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	Katılım
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	Mevduat
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	Mevduat
Türkiye İş Bankası A.Ş.	Mevduat
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	Mevduat
Vakıf Katılım Bankası A.Ş.	Katılım
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	Mevduat
Ziraat Katılım Bankası A.Ş.	Katılım

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, “Veri Sorgulama Sistemi”, (Çevrimiçi) <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/veri-sorgulama-sistemi/> Genele Açık / Public

(Erişim Tarihi: 21.03.2018); Türkiye Katılım Bankaları Birliği, “Veri Seti”, (Çevrimiçi) <http://www.tkbb.org.tr/veri-seti> (Erişim Tarihi: 23.03.2018).

2017 yılı sonu itibarıyla Türkiye’de 31 adet mevduat bankası ve 5 adet katılım bankası faaliyet göstermektedir. Mevduat bankalarının 3 tanesi kamu bankasıyken, 28 tanesi özel banka olarak nitelendirilmektedir. Katılım bankalarının 3 tanesi özel banka iken, 2 tanesi kamu bankasıdır.

Tablo 2.2’de Türkiye’de faaliyet gösteren mevduat bankalarının sermaye yeterliliği oranları sunulmuştur. Tabloya göre mevduat bankalarının mevduat bankalarının 2017 sonu dönemi itibarıyla ana sermaye toplamı 295 milyar TL’dir. Son dört yılda mevduat bankalarının sermayelerinde ciddi artışlar gözlemlenmektedir. Aynı şekilde mevduat bankalarının özkaynaklarında da her dönem artışlar söz konusudur. Tabloda dikkat çekici bir diğer nokta da risk ağırlığı % 250 olan kalemlerde düşüş gözükmesidir. Düşük riskli kalemlerde artışlar yaşanırken, yüksek riskli kalemlerde düşüş gözlemlenmektedir.

Tablo 2.2: Türkiye’de Faaliyet Gösteren Mevduat Bankalarının Sermaye Yeterliliği Oranları

Oranlar	2017	2016	2015	2014
Ana Sermaye Toplamı (milyon TL)-Toplam	295.088	251.208	211.979	188.202
Katkı Sermaye Toplamı (milyon TL)-Toplam	60.869	45.497	45.938	37.948
Orana Esas Sermaye Toplamı (milyon TL)-Toplam	355.958	296.705	257.917	226.150
Sermayeden İndirilen Değerler Toplamı (milyon TL)-Toplam	329	765	1.540	1.223
Yasal Özkaynak (milyon TL)-Toplam	355.629	295.940	256.377	224.927
Çekirdek Sermaye (milyon TL)-Toplam	295.666	252.583	213.139	189.756
Risk Ağırlıklı Kalemler Toplamı (milyon TL)-Toplam	2.121.005	1.903.976	1.820.892	1.471.414
Çekirdek Sermaye Yeterliliği Rasyosu (YÜZDE) (milyon TL)-Toplam	14	13	12	13

Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu (Yüzde) (milyon TL)-Toplam	17	16	14	15
Kredi Riskine Esas Tutar (milyon TL)-Toplam	1.901.690	1.720.024	1.636.277	1.319.439
Menkul Kıymetleştirme Pozis. Kayn. Kredi Riskine Esas Tutar (milyon TL)-Toplam	0	0	0	0
Takas Riski ve Ödemesiz Teslim Riski İçin Kredi Riskine Esas Tutar (milyon TL)-Toplam	3	2		
Karşı Taraf Kredi Riski Dahil Kredi Riskine Esas Tutar (Standart Yaklaşım) (milyon TL)- Toplam	1.889.544	1.713.572	1.636.277	1.319.439
Risk Ağırlığı %0 Olan Kalemler Toplamı (milyon TL)-Toplam	720.645	359.940	568.159	484.903
Risk Ağırlığı %10 Olan Kalemler Toplamı (milyon TL)-Toplam	79	858	0	0
Risk Ağırlığı %100 Olan Kalemler Toplamı (milyon TL)-Toplam	1.219.489	993.025	939.018	696.431
Risk Ağırlığı %250 Olan Kalemler Toplamı (milyon TL)-Toplam	1.099	1.403	2.844	3.573
Risk Ağırlığı %1250 Olan Kalemler Toplamı (milyon TL)-Toplam	0	0	0	0
Karşı Taraf Kredi Riski Dahil Kredi Riskine Esas Tutar (İçsel Derecelendirme Yaklaşımı) (milyon TL)-Toplam	0	0		
Ayarlama Tutarı (milyon TL)-Toplam	0	0		
Piyasa Riskine Esas Tutar (milyon TL)-Toplam	50.854	39.874	55.187	39.327
Operasyonel Riske Esas Tutar (milyon TL)- Toplam	168.461	144.078	129.428	112.648
Risk Ağırlığı %50 Olan Kalemler Toplamı (G.menkul İpoteği ile Teminatlandırılanlar) (milyon TL)-Toplam			229.911	163.260

Kaynak: BDDK, “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten”, (Çevrimiçi)
<http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).

Tablo 2.3: Türkiye’de Faaliyet Gösteren Katılım Bankalarının Sermaye Yeterliliği Oranları

Oranlar	2017	2016	2015	2014
Ana Sermaye Toplamı (milyon TL)-Toplam	12.833	10.882	10.224	9.329
Katkı Sermaye Toplamı (milyon TL)-Toplam	4.161	3.502	2.656	1.913
Orana Esas Sermaye Toplamı (milyon TL)- Toplam	16.994	14.383	12.880	11.242
Sermayeden İndirilen Değerler Toplamı (milyon TL)-Toplam	263	89	64	50
Yasal Özkaynak (milyon TL)-Toplam	16.731	14.294	12.816	11.193
Çekirdek Sermaye (milyon TL)-Toplam	12.884	11.037	10.450	9.492

Genele Açık / Public

Risk Ağırlıklı Kalemler Toplamı (milyon TL)-Toplam	96.999	91.257	89.427	76.401
Çekirdek Sermaye Yeterliliği Rasyosu (YÜZDE) (milyon TL)-Toplam	13	12	12	12
Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu (Yüzde) (milyon TL)-Toplam	17	16	14	15
Kredi Riskine Esas Tutar (milyon TL)-Toplam	84.372	82.930	79.473	67.595
Menkul Kıymetleştirme Pozis. Kayn. Kredi Riskine Esas Tutar (milyon TL)-Toplam	0	0	0	0
Takas Riski ve Ödemesiz Teslim Riski İçin Kredi Riskine Esas Tutar (milyon TL)-Toplam	0	0		
Karşı Taraf Kredi Riski Dahil Kredi Riskine Esas Tutar (Standart Yaklaşım) (milyon TL)-Toplam	84.247	82.839	79.473	67.595
Risk Ağırlığı %0 Olan Kalemler Toplamı (milyon TL)-Toplam	29.260	13.626	23.277	19.322
Risk Ağırlığı %10 Olan Kalemler Toplamı (milyon TL)-Toplam	0	0	0	0
Risk Ağırlığı %100 Olan Kalemler Toplamı (milyon TL)-Toplam	54.116	50.279	48.232	39.298
Risk Ağırlığı %250 Olan Kalemler Toplamı (milyon TL)-Toplam	0	0	1	14
Risk Ağırlığı %1250 Olan Kalemler Toplamı (milyon TL)-Toplam	0	0	0	0
Karşı Taraf Kredi Riski Dahil Kredi Riskine Esas Tutar (İçsel Derecelendirme Yaklaşımı) (milyon TL)-Toplam	0	0		
Ayarlama Tutarı (milyon TL)-Toplam	0	0		
Piyasa Riskine Esas Tutar (milyon TL)-Toplam	3.628	1.059	1.941	1.797
Operasyonel Riske Esas Tutar (milyon TL)-Toplam	9.000	7.267	8.013	7.009
Risk Ağırlığı %50 Olan Kalemler Toplamı (G.menkul İpoteği ile Teminatlandırılanlar) (milyon TL)-Toplam			27.743	23.946

Kaynak: BDDK, “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten”, (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).

Tablo 2.3’de ise Türkiye’de faaliyet gösteren katılım bankalarının sermaye yeterliliği oranları gösterilmiştir. Tabloya göre katılım bankalarının mevduat bankalarının ana sermaye toplamları 12 milyar TL’dir. Bu oran mevduat bankalarıyla karşılaştırıldığında son derece düşüktür. Mevduat bankalarının toplam ana sermayesi katılım bankalarının sayısı olan 5’e uyarlandığında 48 milyar TL’ye ulaşmaktadır. Bu durumda bile katılım bankaları ve mevduat bankalarının sermayeleri arasındaki fark çok yüksektir. Ancak incelenen 2014 – 2017 döneminde katılım bankalarının sermayelerinde artışlar gözlemlenmektedir. Aynı şekilde katılım bankalarının öz kaynaklarında da her dönem artışlar söz konusudur.

Mevduat bankalarının şube sayıları incelendiğinde toplam 10.614 adet olduğu, bu şubelerin 75 tanesinin yurt dışı şubesi 10,539 tanesinin yurt içi şubesi olduğu görülmektedir. Mevduat bankaları toplam 45.186 ATM'ye ve 189.554 personele sahiptir. Banka başına yurtiçi şube sayısı ortalama 340, yurtdışı şube sayısı ise 2 adettir. Banka başına yurtiçi personel sayısı 6.090 iken, yurtdışı personel sayısı ise 25'tir.

Tablo 2.4: Mevduat Bankalarının Şube ve Personel Bilgileri

Şube ve Personel Bilgileri	Yıllar			
	2017	2016	2015	2014
Banka Sayısı-Adet	31	32	32	31
Yurt İçi Şube Sayısı-Adet	10.539	10.864	11.156	11.064
Yurt Dışı Şube Sayısı-Adet	75	80	81	83
ATM Sayısı-Adet	45.186	44.650	43.408	40.577
Yurt İçi Personel Sayısı-Adet	188.780	191.411	195.241	192.704
Yurt Dışı Personel Sayısı-Adet	774	747	751	783

Kaynak: BDDK, "Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten", (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).

Katılım bankalarının şube sayıları incelendiğinde toplam 1.001 adet olduğu, bu şubelerin sadece 3 tanesinin yurt dışı şubesi 998 tanesinin yurt içi şubesi olduğu görülmektedir. Katılım bankaları toplam 1.635 ATM'ye ve 14.896 personele sahiptir. Banka başına yurtiçi şube sayısı ortalama 200, yurtdışı şube sayısı ise 1 adettir. Banka başına yurtiçi personel sayısı 2.975 iken, yurtdışı personel sayısı ise 4'tür.

Tablo 2.5: Katılım Bankalarının Şube ve Personel Bilgileri

Şube ve Personel Bilgileri	Yıllar			
	2017	2016	2015	2014
Banka Sayısı-Adet	5	5	5	4
Yurt İçi Şube Sayısı-Adet	998	939	1.049	1.040
Yurt Dışı Şube Sayısı-Adet	3	3	3	4
ATM Sayısı-Adet	1.635	1.492	2.094	2.058
Yurt İçi Personel Sayısı-Adet	14.874	14.185	16.593	16.809

Yurt Dışı Personel Sayısı-Adet	22	21	30	64
--------------------------------	----	----	----	----

Kaynak: BDDK, “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten”, (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).

Tablo 2.6’da mevduat bankalarının rasyoları sunulmuştur. Tabloya göre mevduat bankalarının takipteki alacakları oranında 2017 yılında azalma görülmektedir. Dikkati çeken bir diğer nokta da faiz dışı gelirlerin, faiz dışı giderlere oranında 2017 yılında düşüş gözüküştüğüdür. Mevduat bankalarının vergi öncesi karlarının ortalama aktiflerine oranında 2015 yılından beri bir artış gözlemlenmektedir. Mevduat bankalarının ücret, komisyon ve bankacılık hizmetleri gelirlerinin işletme giderlerine oranında 2016 yılına göre artış gözlemlenmektedir. Ayrıca şube başına düşen mevduat miktarında da artışlar göze çarpmaktadır.

Tablo 2.6: Mevduat Bankalarının Rasyoları

Rasyolar	2017	2016	2015	2014
Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Nakdi Krediler (%)	3,17	3,44	2,89	2,9
Takipteki Alacaklar Karşılığı / Brüt Takipteki Alacaklar (%)	80,48	77,52	75,22	75,32
3 Aya Kadar Vadede Faize Duyarlı Aktifler / 3 Aya Kadar Vadede Faize Duyarlı Pasifler (%)	71,04	73,38	74,61	71,44
Yüksek Montanlı (1 Milyon TL ve Üzeri) Mevduat / Toplam Mevduat (%)	53,57	53,27	54,23	51,35

Kaynak: BDDK, “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten”, (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).

Tablo 2.6 (Devam): Mevduat Bankalarının Rasyoları

Rasyolar	2017	2016	2015	2014
(Bilanço Dışı Riskler - Türev Finansal Araçlar) / Toplam Aktifler (%)	43,95	39,91	40,66	48,09
Türev Finansal Araçlar / Taahhütler (%)	78,43	77,79	77,66	69,54

Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Ortalama Toplam Aktifler (%)	1,6	1,48	1,08	1,3
Dönem Net Kârı (Zararı) / Ortalama Toplam Aktifler (%)	1,28	1,18	0,85	1,02
Dönem Net Kârı (Zararı) / Ortalama Özkaynaklar (%)	12,7	11,42	8,54	9,87
Toplam Faiz Gelirleri / Faiz Getirli Aktifler Ortalaması (%)	6,63	6,36	5,85	6,02
Toplam Faiz Giderleri / Faiz Maliyetli Pasifler Ortalaması (%)	4,64	4,39	3,99	4,19
Net Faiz Geliri (Gideri) / Ortalama Toplam Aktifler (%)	2,84	2,76	2,57	2,6
Ücret, Komisyon ve Bankacılık Hizmetleri Gelirleri / Ortalama Toplam Aktifler (%)	0,95	0,94	0,97	1,08
Ücret, Komisyon ve Bankacılık Hizmetleri Gelirleri / Toplam Gelirler (%)	12,11	12,31	12,96	14,27
İşletme Giderleri / Ortalama Toplam Aktifler (%)	1,36	1,43	1,47	1,57
Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler (%)	97,39	99,21	99,48	97,94
Ücret, Komisyon ve Bankacılık Hizmetleri Gelirleri / İşletme Giderleri (%)	69,63	65,5	66,23	68,7
Ortalama Toplam Aktifler / Ortalama Toplam Personel Sayısı (Bin TL)	13.848,17	11.397,63	10.179,43	8.557,79
Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Personel Sayısı (Bin TL)	8.071,10	6.537,93	6.101,97	4.962,55
Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Ortalama Toplam Personel Sayısı (Bin TL)	221,49	168,18	110,02	111,26
Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Şube Sayısı (Bin TL)	143.943,67	114.682,17	106.452,43	86.496,69
Krediler / Ortalama Toplam Şube Sayısı (Bin TL)	171.976,00	135.674,89	122.706,14	99.445,78
Toplam Personel Sayısı / Toplam Şube Sayısı (Kişi)	17,86	17,56	17,44	17,36

Kaynak: BDDK, “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten”, (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).

Tablo 2.6 (Devam): Mevduat Bankalarının Rasyoları

Rasyolar	2017	2016	2015	2014
----------	------	------	------	------

Menkul Değerlerin Ağırlıklı Ortalama Vadesi (Gün)	2.067,81	2.127,97	2.206,17	2.045,27
Toplam Nakdi Krediler / Toplam Mevduat (%)	119,53	118,27	115,32	114,97
Toplam Menkul Değerler / Toplam Mevduat (%)	23,2	24,79	25,9	29,9
Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduat (%)	20,67	18,99	19,37	18,68
Yasal Özkaynak / Risk Ağırlıklı Kalemler Toplamı (%)	16,77	15,54	14,08	15,29
Risk Ağırlıklı Kalemler Toplamı (Net) / Risk Ağırlıklı Kalemler Toplamı (Brüt) (%)	42,35	31,34	68,86	69,23
Yabancı Kaynaklar / Toplam Özkaynaklar (%)	790,72	777,12	895,38	807,64
Yurt Dışı Şube Rasyoları - Yurt Dışı Şubeler Kredileri / Toplam Krediler	3,66	3,61	3,41	3,38
Yurt Dışı Şube Rasyoları - Yurt Dışı Şubeler Aktifleri / Toplam Aktifler	7,05	7,29	9,79	8,57
Yurt Dışı Şube Rasyoları - Yurt Dışı Şubeler Mevduatı (Fon) / Toplam Mevduat (Fon)	3,86	4,54	5,31	4,71

Kaynak: BDDK, “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten”, (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).

Tablo 2.7’de katılım bankalarının finansal rasyoları sunulmuştur. Tabloya göre katılım bankalarının toplam aktiflere göre vergi öncesi kar oranlarında artış gözükmektedir. Özellikle 2015 yılından sonra bu oranlarda ciddi bir artış söz konusudur. Ayrıca toplam aktifler içerisindeki işletme giderlerinde de her geçen yıl bir miktar düşüş gözlemlenmektedir. Şube başına düşen mevduat miktarında ise yüksek artış gözlemlenmiştir. 2016 yılından 2017 yılına artış oranı % 25 düzeyindedir.

Tablo 2.7: Katılım Bankalarının Rasyoları

Rasyolar	2017	2016	2015	2014
----------	------	------	------	------

Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Nakdi Krediler (%)	3,76	3,78	5,69	4,95
Takipteki Alacaklar Karşılığı / Brüt Takipteki Alacaklar (%)	68,13	60,21	60,72	50,29
3 Aya Kadar Vadede Faize Duyarlı Aktifler / 3 Aya Kadar Vadede Faize Duyarlı Pasifler (%)	65,94	68,3	71,59	75,37
Yüksek Montanlı (1 Milyon TL ve Üzeri) Mevduat / Toplam Mevduat (%)	40,27	35,81	36,65	33,81
(Bilanço Dışı Riskler Türev Finansal Araçlar) / Toplam Aktifler (%)	33,07	34,16	39,31	42,11
Türev Finansal Araçlar / Taahhütler (%)	78,61	80,38	75,08	64,2
Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Ortalama Toplam Aktifler (%)	1,04	0,95	0,62	0,68
Dönem Net Kârı (Zararı) / Ortalama Toplam Aktifler (%)	0,83	0,76	0,46	0,48
Dönem Net Kârı (Zararı) / Ortalama Özkaynaklar (%)	10,01	8,61	5,22	5,25
Toplam Faiz Gelirleri / Faiz Getirli Aktifler Ortalaması (%)	6,13	5,94	5,67	5,69
Toplam Faiz Giderleri / Faiz Maliyetli Pasifler Ortalaması (%)	3,99	3,77	3,45	3,6
Net Faiz Geliri (Gideri) / Ortalama Toplam Aktifler (%)	2,58	2,57	2,42	2,34
Ücret, Komisyon ve Bankacılık Hizmetleri Gelirleri / Ortalama Toplam Aktifler (%)	0,78	0,85	0,94	1,11
Ücret, Komisyon ve Bankacılık Hizmetleri Gelirleri / Toplam Gelirler (%)	10,69	12,45	14,1	15,35
İşletme Giderleri / Ortalama Toplam Aktifler (%)	1,63	1,73	1,85	2
Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler (%)	96,72	96,35	96,31	92,38
Ücret, Komisyon ve Bankacılık Hizmetleri Gelirleri / İşletme Giderleri (%)	47,82	49,04	50,74	55,66
Ortalama Toplam Aktifler / Ortalama Toplam Personel Sayısı (Bin TL)	9.586,95	8.401,74	6.852,77	5.694,66
Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Personel Sayısı (Bin TL)	6.673,07	5.134,54	4.548,82	3.663,91

Kaynak: BDDK, “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten”, (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).

Tablo 2.7 (Devam): Katılım Bankalarının Rasyoları

Rasyolar	2017	2016	2015	2014
Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Şube Sayısı (Bin TL)	99.445,67	78.814,93	73.659,15	63.035,83
Krediler / Ortalama Toplam Şube Sayısı (Bin TL)	100.635,85	86.915,97	76.759,79	68.516,71
Toplam Personel Sayısı / Toplam Şube Sayısı (Kişi)	14,88	15,08	15,8	16,16
Menkul Değerlerin Ağırlıklı Ortalama Vadesi (Gün)	822,56	872,98	685,64	387,9
Alım/Satım Amaçlı Menkul Değerlerin Ağırlıklı Ortalama Vadesi (Gün)	2.629,30	0	0	0
Toplam Nakdi Krediler / Toplam Mevduat (%)	101,2	110,28	104,21	108,69
Toplam Menkul Değerler / Toplam Mevduat (%)	12,52	12,5	10,02	10,09
Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduat (%)	28,81	26,53	25,83	22,84
Yasal Özkaynak / Risk Ağırlıklı Kalemler Toplamı (%)	17,25	15,66	14,33	14,65
Risk Ağırlıklı Kalemler Toplamı (Net) / Risk Ağırlıklı Kalemler Toplamı (Brüt) (%)	42,29	30,79	64,16	65
Yabancı Kaynaklar / Toplam Özkaynaklar (%)	1.011,40	943,83	1.028,04	946,01
Yurt Dışı Şubeler Kredileri / Toplam Krediler	0,17	0,2	0,58	0,61
Yurt Dışı Şubeler Aktifleri / Toplam Aktifler	2,02	2,72	2,9	3,25
Yurt Dışı Şubeler Mevduatı (Fon) / Toplam Mevduat (Fon)	0,09	0,3	0,23	0,18

Kaynak: BDDK, “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten”, (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).

Tablo 2.8’deki mevduat ve katılım bankalarının bilançolarındaki kredi tutarları incelendiğinde, kredi miktarlarının her yıl arttığı görülmektedir. 2014 yılından 2017 yılına kadar katılım bankalarının bilançolarındaki kredi miktarında % 52 oranında artış yaşanırken, mevduat bankalarında bu artış oranı % 67’dir.

Tablo 2.8: Bankaların Bilançolarındaki Kredi Miktarları

Yıllar	Katılım	Mevduat
2017	97.615	1.869.476
2016	75.896	1.558.034
2015	72.038	1.339.149
2014	64.065	1.118.887

Kaynak: BDDK, “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten”, (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).

Tablo 2.9’da mevduat ve katılım bankalarının bilançolarındaki takipteki alacaklar hesabı incelendiğinde ise, katılım bankalarında son yıllarda toparlanma görülürken, mevduat bankalarında takipteki alacaklar tutarları artış göstermiştir. Mevduat bankalarının takipteki alacak miktarları 3 yılda iki katına ulaşmıştır. 2014 yılından 2017 yılına kadar katılım bankalarının bilançolarındaki takipteki alacak miktarında % 6 oranında artış yaşanırken, mevduat bankalarında bu artış oranı % 82’dir. Bu durum mevduat bankalarının kredilerin geri dönüşünü temin ederken katılım bankalarına oranla daha zorlandığını ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 2.9: Bankaların Bilançolarındaki Takipteki Alacak Miktarları (Milyon TL)

Yıllar	Katılım	Mevduat
2017	3.392	59.866
2016	3.262	54.300
2015	4.335	42.726
2014	3.190	32.754

Kaynak: BDDK, “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten”, (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).

Tablo 2.10’da katılım bankalarının finansal kiralama sonucunda elde ettiği alacaklar incelendiğinde, bu alacakların 2014 yılından 2017 yılına kadar % 42

oranında arttığı ortaya çıkmaktadır. Mevduat bankaları finansal kiralama işlemleri yapmadığı için gelirleri 0 gözükmemektedir.

Tablo 2.10: Bankaların Finansal Kiralama Alacakları (Milyon TL)

Yıllar	Katılım	Mevduat
2017	4.274	0
2016	4.122	0
2015	3.916	0
2014	3.003	0

Kaynak: BDDK, “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten”, (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).

Bankaların Merkez Bankası’na olan borç tablosu Tablo 2.11’de sunulmuştur. Buna göre mevduat bankalarının Merkez Bankasına olan borçları 2017 yılında en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Katılım bankaları ise 2014-2016 döneminde herhangi bir borca sahip değildir. 2017 yılında 750 milyon TL’lik bir borç katılım bankaları hanesine yazılmıştır. Mevduat bankalarının borçları 2014-2017 yılları arasında ortalama % 600 artmıştır.

Tablo 2.11: Bankaların Merkez Bankası’na Borçları (Milyon TL)

Yıllar	Katılım	Mevduat
2017	750	12.802
2016	0	3.341
2015	0	754
2014	0	59

Kaynak: BDDK, “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten”, (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).

Tablo 2.12’de mevduat ve katılım bankalarının ödenmiş sermayeleri yıllık bazda incelendiğinde katılım bankalarındaki yıllık artış oranının mevduat bankalarındaki artış oranından daha fazla olduğu görülmektedir. Katılım bankalarında 2014 – 2017 döneminde artış % 30 iken, mevduat bankalarında bu oran % 24’tür.

Tablo 2.12: Bankaların Ödenmiş Sermayeleri (Milyon TL)

Yıllar	Katılım	Mevduat
2017	8.752	52.746
2016	7.839	51.429
2015	7.602	47.390
2014	6.687	42.557

Kaynak: BDDK, “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten”, (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).

Tablo 2.13’de, bankaların 2014 – 2017 yılları arasında bilanço karları incelendiğinde hem katılım hem de mevduat bankalarının dönem karlarında artış olduğu gözlemlenmektedir. Bu artış oranı katılım bankalarında mevduat bankaların çok üzerindedir. Mevduat bankalarında 2014 – 2017 yılları arasında % 94 oranında karlılık artışı gözükürken, katılım bankaları aynı dönemde bu oran % 1.000 düzeyindedir.

Tablo 2.13: Bankaların Dönem Karları (Milyon TL)

Yıllar	Katılım	Mevduat
2017	1.583	44.593
2016	1.106	34.224
2015	409	23.889
2014	144	22.927

Kaynak: BDDK, “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten”, (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).

Tablo 2.14 incelendiğinde mevduat ve katılım bankalarının verdikleri krediler sonucunda elde ettiği faizlerde 2014 – 2017 döneminde artış gözlemlenmektedir. Bu

durumda, sunulan kredi miktarlarının artışının bir etkisi söz konusudur. Mevduat bankaları bu dönemde katılım bankalarına göre daha fazla artış yaşamıştır. Mevduat bankalarında 2014 – 2017 döneminde kredilerden alınan faizlerde % 55’lik bir artış gözlemlenirken, katılım bankalarında bu oran % 47 düzeyindedir.

Tablo 2.14: Bankaların Tüketici Kredilerinden Elde Ettiği Faizler (Milyon TL)

Yıllar	Katılım	Mevduat
2017	1.616	45.199
2016	1.474	38.098
2015	1.363	33.208
2014	1.096	29.115

Kaynak: BDDK, “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten”, (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).

Tablo 2.15’te bankaların, bankacılık hizmetlerinden kaynaklanan gelirleri incelendiğinde, mevduat bankalarında 2014 – 2017 yılları arasında ortalama % 4’lük bir artış söz konusu iken, katılım bankalarında % 2 düzeyinde düşüş söz konusudur. Katılım bankaları sadece 2016 – 2017 yılları kıyaslandığında bankacılık hizmetlerinden kaynaklanan gelirlerde bir artış yaşamıştır.

Tablo 2.15: Bankaların Bankacılık Hizmet Gelirleri (Milyon TL)

Yıllar	Katılım	Mevduat
2017	653	26.889
2016	562	22.310
2015	633	20.747
2014	670	19.028

Kaynak: BDDK, “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten”, (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).

2.3. ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME

İnsanlar, gündelik hayatlarında birçok karar verme süreciyle karşı karşıya kalmaktadırlar. İnsanlar bu kararları genellikle kişisel deneyimlerine, aile yaşantısına, zevklerine ve çevrelerinin yaptığı etkiye göre almaktadır. Ancak günümüzde mevcut karmaşık ve zor koşullar birtakım problemlerin hızlı ve etkili çözülmesine engel olmaktadır. Bu engellenin başlıca nedeni karar verme sürecinde birden çok faktörün değerlendirilmeye tabi tutulması durumu ve kriterlerin her birinin karar verme aşamasında etkili olmasıdır. Bununla birlikte karar verme durumlarında mevcut belirsizlikler ya da az belirli kriterler de karar verme sürecini olumsuz etkilemektedir.

50

Karar verme sırasında birden çok kriterin değerlendirmeye alındığı ve olabilecek en iyi çözümü sunacak bir değerlendirme sürecinin varlığı önem arz etmektedir.⁵¹Bu süreç karar vericilerin önceden belirlenmiş kurallar çerçevesinde en iyi çözüm yoluna ulaştığı çok kriterli karar verme süreci olarak belirtilmektedir. Çok kriterli karar verme, karara etki eden birden çok durumun söz konusu olması durumunda en uygun kararın verilmesini sağlayan bir süreçtir.⁵²

En fazla kullanılan çok kriterli karar verme TOPSIS (Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution) ve VIKOR (Vise Kriterijumska Optimizacija I Kompromisno Resenje) yöntemleridir.⁵³ Araştırma kapsamında TOPSIS ve VIKOR yöntemleri kullanılacaktır.

TOPSIS yöntemi Hwang ve Yoon tarafından 1981 yılında alternatiflerin pozitif çözüme en kısa mesafe ve negatif çözüme en uzak mesafe fikrinden yola çıkılarak

---

⁵⁰Shu-JenChen ve Ching-LaiHwang, a.g.e., s.375.

⁵¹ Münevver Turanlı, **Pazarlama Yönetiminde Karar Alma**, İstanbul: Beta Basım Dağıtım A.Ş., 1988, s.2.

⁵² Nalan Cinemre, **Doğrusal Programlama**, İstanbul: Beta Basım Dağıtım A.Ş., 2004, s.2

⁵³Jie Lu, GuangquanZhang, Da Ruan ve FengjieWu, **Multi-ObjectiveGroupDecisionMaking**, London: ImperialCollagePress, 2007, s.18.

Genele Açık / Public

bulunmuştur. 1982 yılında Zelenyde uygulamış, 1987 yılında Yoon ve 1994 yılında Hwang, Lai ve Liu tarafından ileri seviyeye taşınmıştır.⁵⁴

TOPSIS yönteminde, alternatiflerin her birinin kriterlerinin yapılan testin sonunda aldığı en fazla ve en az değerlerden yola çıkarak ideal çözüme olan uzaklıkları hesaplanarak sıralama oluşturulmaktadır. TOPSIS yönteminde, ideal çözüm için gerekli olan yakınlık hesaplanırken, hem pozitif-ideal çözüme uzaklık, hem de negatif-ideal çözüme uzaklık dikkate alınır. Bu yöntemde ideal çözüm, fayda kriterini maksimum hale getiren, maliyet kriterini ise minimum durumda tutan çözümdür. Bununla birlikte, negatif ya da başka bir ifadeyle ideal olmayan çözüm ise maliyet kriterinin yüksek, fayda kriterinin az olduğu çözümdür. Yöntemde en iyi çözüm, bütün kriterler göz önünde bulundurulduğunda seçilen alternatifin bu kriterleri en iyi seviyelerde yerine getirmesidir. Bununla beraber bazen ideal çözüm ulaşılmaz bir hal alabilir. Bu gibi bir durumda ideale en yakın nokta, ideal çözüm olarak kabul edilebilmektedir.⁵⁵

VIKOR yöntemi aynı birimle ölçülemeyen, birbiri ile çelişkili durumda olabilen kriterlerden meydana gelen çok kriterli karar verme problemlerinin çözümü için oluşturulmuştur.

Bu yöntem ilk kez Opricovic ve Tzeng tarafından 2004 yılında kullanılmıştır. VIKOR yönteminde, bütün kriterler beraber değerlendirilip en iyi çözüme en yakın durumda olan uygulanabilir çözümler üretilip, bu alternatifler içerisinde en iyi olanın seçilmesi veya bu alternatiflerin performans durumlarına göre sıralanması için de kullanılabilir.⁵⁶

VIKOR yöntemi, üzerinde anlaşılması bir sıralama ortaya çıkarmayı ve belirtilen ağırlıklar içerisinde uzlaşılmış ortak çözüme ulaşmayı hedefler ve her alternatifin, her bir kriter için değerlendirmeye tabi tutulduğu varsayımı altında, en iyi alternatife yakınlık değerleri karşılaştırılarak üzerinde anlaşılması sıralama elde edilir. VIKOR, ağırlıklı denge aralıklarını hesaplayan bir denge analizi olarak tanımlanabilir. Alternatiflerin her birinin tüm kriterlere göre değerlendirildiğini varsayarsak, sıralama

---

⁵⁴YaHsieh ve diğerleri, a.g.e., s.573-584.

⁵⁵Deng ve diğerleri, a.g.e., s.963-973.

⁵⁶ Mustafa Yurdakul ve Yusuf Tansel İç, "Türk Otomotiv Firmalarının Performans Ölçümü ve Analizine Yönelik Topsis Yöntemini Kullanan Bir Örnek Çalışma", **Gazi Üniv. Müh. Mim. Fak. Der.**, S.18 (2003), s.1-18.

Genele Açık / Public

ideal çözüm F^* (kriterlerin ideal değerleri) ile karşılaştırılarak yapılabilir. VIKOR yönteminde üzerinde uzlaşılın değerleri, uzlaşmaya dayalı programlama (compromise programming) yönteminde kullanılan L_p ölçüsünden faydalanılarak bulunur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: TÜRKİYE’DE MEVDUAT BANKALARI İLE KATILIM BANKALARININ PERFORMANSLARININ ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMİYLE KARŞILAŞTIRILMASI

Bu bölümde mevduat bankaları ve katılım bankalarının finansal performansları TOPSIS ve VIKOR yöntemine göre belirlenmiş ve sonuçlar karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Dünyada gelişen liberal hareketlere paralel olarak Türk ekonomisi 1980’li yıllardan sonra dışı açılmaya başlamış ve hükümetler buna yönelik politikalar geliştirilmiştir. Buna paralel olarak bankaların sayısında artış başlamış, yurt dışı merkezli bankalar Türkiye’de şube açmaya başlamıştır. Küreselleşme ve dışı açılma ile bankaların dünyadaki gelişmelerden etkilenme olasılığı artmış ve bu durum bankaların finansal açıdan güçlü olmalarını da zorunlu kılmıştır. Özellikle 2001 Türkiye ve 2008 global krizinden bu durum görülebilmektedir. Bu nedenle bankaların sektördeki durumlarının değerlendirilmesi için performanslarının ölçülmesi büyük önem kazanmıştır.

Yurt içi ve yurt dışı gelişmelerin ışığında bankaların performanslarının ölçümlenerek değerlendirilmesi ve gerektiğinde bankaların uyarılması ülke ekonomisi açısından yarar sağlamakta, olası krizlerde önlem alınmasına yardımcı olmaktadır. Diğer bir yandan, bankaların finansal performanslarının değerlendirilmesi ile ortaya çıkabilecek olumsuzluk durumlarının önlenmesi sonucunda oluşabilecek krizlerin de önüne geçilmiş olmaktadır.

Araştırmanın amacı, Türkiye’de 2017 yılı sonu itibarıyla faaliyet gösteren mevduat ve katılım bankalarının finansal performanslarının çok kriterli karar verme yöntemlerinden TOPSIS ve VIKOR ile belirlenmesi ve sonuçların karşılaştırılmasıdır.

3.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada ilk olarak performansları değerlendirmeye tabi tutulacak olan katılım ve mevduat bankaları tanımlanmıştır. Daha sonra bu bankaların finansal performanslarına etki eden ve Tablo 3.2’de sunulan ve BASEL II kriterlerine göre kabul gören finansal oranlar seçilmiş ve analizlerde kriter olarak kullanmak için bu finansal oranların ağırlıkları tespit edilmiştir. Her bir kritere eşit ağırlık verilmiştir.

Katılım ve mevduat bankalarının performansları çok kriterli karar verme yöntemleri aracılığıyla değerlendirmeye tabi tutulup performanslarına göre sıralanacağından, araştırmada 2012-2016 yılları itibarıyla 5 yıla ait eksik verisi olmayan 33 bankadan 21’i analiz edilmiştir.

2012-2016 yıllarında sektörde faaliyetine devam eden bütün mevduat ve katılım bankaları Tablo 3.1’de belirtilmiştir. Bu bankaların belirtilen zaman diliminde yaşadıkları değişimler ve analiz edilmeyen bankaların analiz edilmemelerinin nedenleri de tabloda "Açıklama" başlığı altında belirtilmiştir.

Katılım ve mevduat bankaların performanslarını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerin her biri çok kriterli yöntemlerle yapılan analizde birer karar kriteri olarak değerlendirilecektir. Performans değerlendirmesinin amacına uygun olarak değerlendirmede yararlanılacak kriterler sistemin mevcut durumunu, performans seviyelerini, olumlu veya olumsuz değişiklikleri oldukça iyi yansıtmalıdır. Katılım bankaları faiz ile alakalı işlemler yapmadığı için faiz içeren kriterlerde katılım bankaları dahil edilmemiştir.

Finansal performansların belirlenmesinde performans kriteri olarak kullanılan finansal oranlar, Türkiye Bankalar Birliği’nin sitesinde yer alan bankaların mali

tabloları kullanılarak hazırlanmıştır. Bu finansal tablolar ile ilgili veriler EK 1A, EK 1B, EK 1C, EK 1D ve EK 1E’de sunulmuştur.

Analizde kullanılan toplam 16 kriter eşit bir şekilde ağırlıklandırılmış ve her bir kriterin ağırlığı 1/16 olarak gösterilmiştir. Araştırma kapsamında, hem Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası hem de Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu’nun performans kriteri olarak belirlediği oranlar alınmış ve bir ölçüt kümesi oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında alternatifler mevduat ve katılım bankaları performansları TOPSIS ve VIKOR yöntemleri ile değerlendirilmiş olup, hesaplamalarda Microsoft Excel programı ve bu programın eklentisi olan SANA For Windows kullanılmıştır. VIKOR için bir paket program bulunmadığı için Microsoft Excel kullanılmıştır.

Tablo 3.1: Türkiye’deki Mevduat ve Katılım Bankaları (2012-2016)

Banka/Grup Adı	Türü	Açıklama
Adabank A.Ş.	Mevduat	Veri eksikliği
Akbank T.A.Ş.	Mevduat	
AlbarakaTürk Katılım Bankası A.Ş.	Katılım	
Alternatifbank A.Ş.	Mevduat	
Anadolubank A.Ş.	Mevduat	
Arap Türk Bankası A.Ş.	Mevduat	Veri eksikliği
Bank Mellat	Mevduat	Veri eksikliği
Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ Turkey A.Ş.	Mevduat	Veri eksikliği
Birleşik Fon Bankası A.Ş.	Mevduat	TMSF
Burgan Bank A.Ş.	Mevduat	
Citibank A.Ş.	Mevduat	
Denizbank A.Ş.	Mevduat	
Deutsche Bank A.Ş.	Mevduat	Veri eksikliği
Fibabanka A.Ş.	Mevduat	
Finans Bank A.Ş.	Mevduat	
Habib Bank Limited	Mevduat	Veri eksikliği
HSBC Bank A.Ş.	Mevduat	
ICBC Turkey Bank A.Ş.	Mevduat	Veri eksikliği
ING Bank A.Ş.	Mevduat	
IntesaSanpaoloS.p.A.	Mevduat	Veri eksikliği
JPMorgan Chase Bank N.A.	Mevduat	Veri eksikliği
KuveytTürk Katılım Bankası A.Ş.	Katılım	

Odea Bank A.Ş.	Mevduat	
Rabobank A.Ş.	Mevduat	Veri eksikliği
Société Générale (SA)	Mevduat	Veri eksikliği
Şekerbank T.A.Ş.	Mevduat	
Turkish Bank A.Ş.	Mevduat	
Turkland Bank A.Ş.	Mevduat	
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	Mevduat	
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	Mevduat	

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, “Veri Sorgulama Sistemi”, (Çevrimiçi) <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/veri-sorgulama-sistemi/> (Erişim Tarihi: 21.03.2018); Türkiye Katılım Bankaları Birliği, “Veri Seti”, (Çevrimiçi) <http://www.tkbb.org.tr/veri-seti> (Erişim Tarihi: 23.03.2018).

Tablo 3.1 (Devam): Türkiye’deki Mevduat ve Katılım Bankaları (2012-2016)

Banka/Grup Adı	Türü	Açıklama
Türkiye İş Bankası A.Ş.	Mevduat	
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	Mevduat	
Vakıf Katılım Bankası A.Ş.	Katılım	
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	Mevduat	
Ziraat Katılım Bankası A.Ş.	Katılım	
Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	Katılım	
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	Mevduat	
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	Mevduat	
Türkiye İş Bankası A.Ş.	Mevduat	

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, “Veri Sorgulama Sistemi”, (Çevrimiçi) <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/veri-sorgulama-sistemi/> (Erişim Tarihi: 21.03.2018); Türkiye Katılım Bankaları Birliği, “Veri Seti”, (Çevrimiçi) <http://www.tkbb.org.tr/veri-seti> (Erişim Tarihi: 23.03.2018).

Tablo 3.2: Kriter Olarak Kullanılan Finansal Oranlar

Oranlar	Performansa Etkisi
Özkaynaklar / (Kredi + Piyasa + Operasyonel Riske Esas Tutar)	Pozitif
Özkaynaklar / Toplam Aktifler	Pozitif

(Özkaynaklar – Duran Aktifler) / Toplam Aktifler	Pozitif
Özkaynaklar / (Mevduat + Mevduat Dışı Kaynaklar)	Pozitif
Net Bilanço Pozisyonu / Özkaynaklar	Negatif
(Net Bilanço Pozisyonu + Net Nazım Hesap Pozisyonu) / Özkaynaklar	Negatif
Toplam Krediler / Toplam Aktifler	Negatif
Takipteki Krediler / Toplam Krediler	Negatif
Tüketici Kredileri / Toplam Krediler	Pozitif
Bilanço Dışı İşlemler / Toplam Aktifler	Negatif
Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	Pozitif
Likit Aktifler / (Mevduat + Mevduat Dışı Kaynaklar)	Pozitif
Net Dönem Karı (veya Zararı) / Toplam Aktifler	Pozitif

Tablo 3.2 (Devam): Kriter Olarak Kullanılan Finansal Oranlar

Oranlar	Performansa Etkisi
Net Dönem Karı (veya Zararı) / Özkaynaklar	Pozitif
Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Geliri / Toplam Faaliyet Gelirleri	Pozitif
Faiz Dışı Gelirler / Diğer Faaliyet Giderleri	Pozitif

3.3. BULGULAR

Araştırma kapsamında mevduat ve katılım bankaları performansları TOPSIS ve VIKOR yöntemleri ile değerlendirilmiş olup, hesaplamalarda Microsoft Excel programı ve bu programın eklentisi olan SANA For Windows kullanılmıştır. VIKOR için bir paket program bulunmadığı için Microsoft Excel kullanılmıştır.

Tablo 3.3: Bankaların Performans Sıralamaları

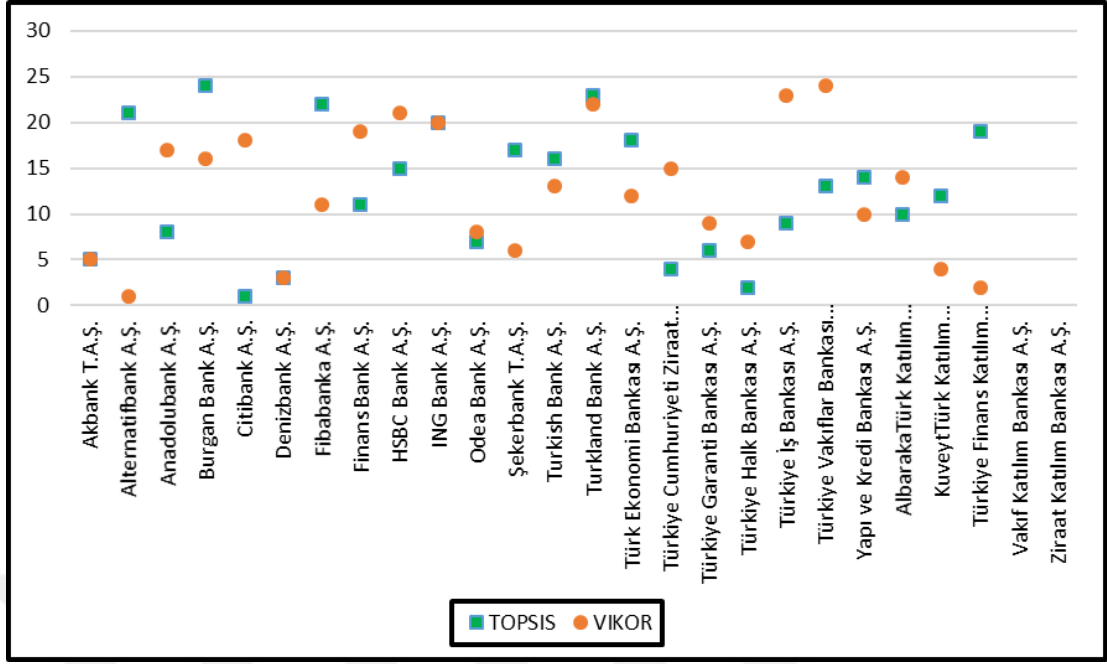
Bankalar	2012		2013		2014		2015		2016	
	T	V	T	V	T	V	T	V	T	V
Akbank T.A.Ş.	5	5	4	5	4	5	5	5	5	5
Alternatifbank A.Ş.	21	1	19	16	14	16	19	16	24	17
Anadolubank A.Ş.	8	17	11	18	10	18	8	18	13	25

Burgan Bank A.Ş.	24	16	23	1	21	1	20	1	20	1
Citibank A.Ş.	1	18	1	17	1	17	1	17	1	16
Denizbank A.Ş.	3	3	9	21	8	19	11	20	12	19
Fibabanka A.Ş.	22	11	22	19	22	20	16	19	17	6
Finans Bank A.Ş.	11	19	10	20	7	21	10	26	9	20
HSBC Bank A.Ş.	15	21	18	6	18	3	24	3	25	21
ING Bank A.Ş.	20	20	21	8	17	13	15	13	14	3
Odea Bank A.Ş.	7	8	15	3	20	14	17	21	15	23
Şekerbank T.A.Ş.	17	6	14	15	15	6	22	6	18	2
Turkish Bank A.Ş.	16	13	12	13	9	8	14	2	21	10
Turkland Bank A.Ş.	23	22	20	12	16	2	21	15	19	15
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	18	12	13	14	12	23	12	14	10	14
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	4	15	3	23	2	12	4	23	3	8
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	6	9	6	7	6	15	6	8	4	13
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	2	7	2	2	3	7	3	7	2	18

Tablo 3.3 (Devam): Bankaların Performans Sıralamaları

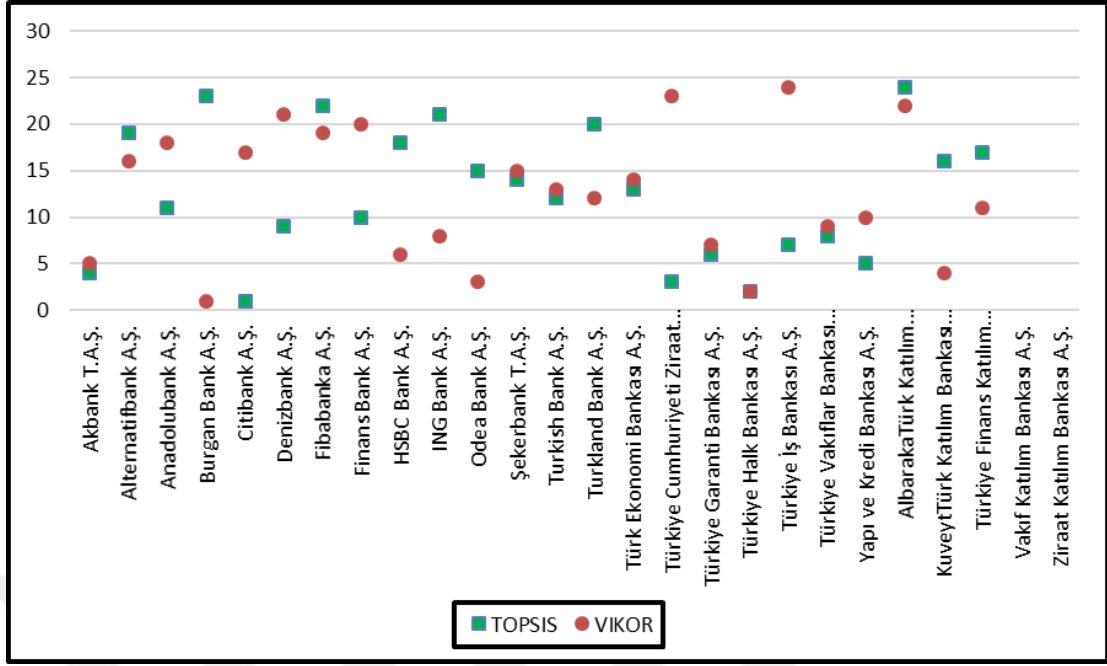
Bankalar	2012		2013		2014		2015		2016	
	T	V	T	V	T	V	T	V	T	V
Yöntemler										
Türkiye İş Bankası A.Ş.	9	23	7	24	5	24	7	4	6	7
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	13	24	8	9	11	4	9	10	7	11
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	14	10	5	10	13	10	13	24	11	22
Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.	10	14	24	22	24	22	25	22	23	4
Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.	12	4	16	4	19	9	18	11	16	24
Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	19	2	17	11	23	11	23	12	22	26
Vakıf Katılım Bankası A.Ş.									8	12
Ziraat Katılım Bankası A.Ş.							2	25	26	9

Tablo 3.3'te bankaların TOPSIS ve VIKOR yöntemlerine göre sıralamaları görülmektedir. Bankaların performans sıralamalarının daha iyi anlaşılabilmesi için bankaların yıllık performansları grafiklerle ifade edilmiştir.

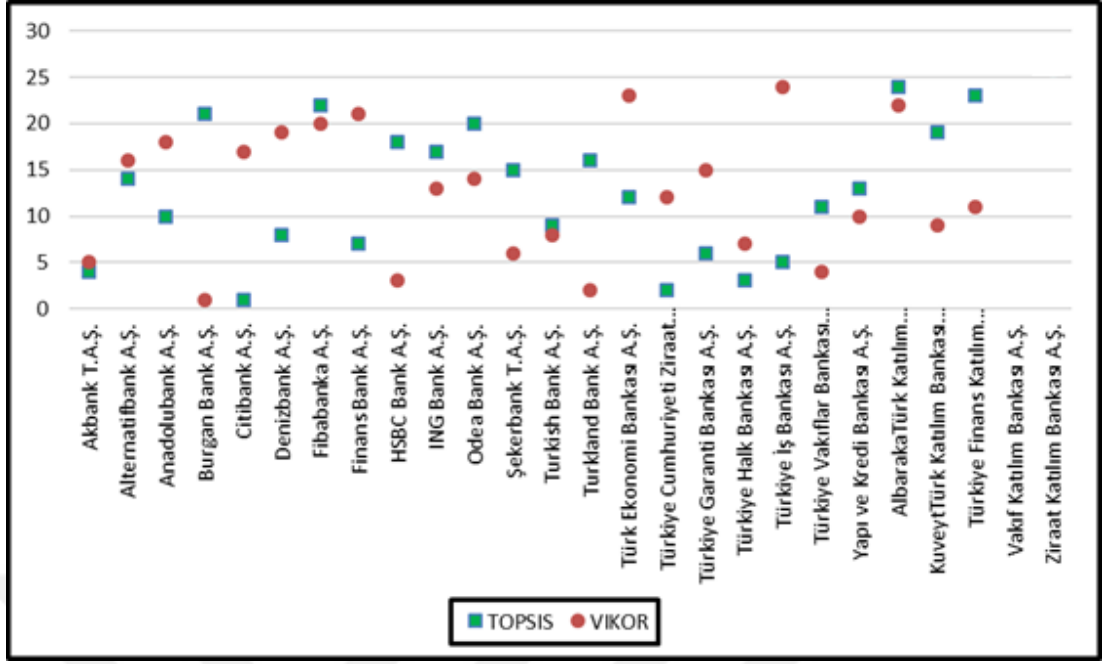
Şekil 3.1: 2012 Yılında Yöntemlere Göre Bankaların Performans Sıralamaları

Şekil 3.1.'deki grafikte bankaların 2012 yılında iki yönteme göre sıralamaları görülmektedir. Bu grafiğe göre katılım bankalarının her iki yönteme göre sıralaması mevduat bankalarının altında gözükmemektedir. Sıralamada birçok mevduat bankası her iki yöntemde de katılım bankalarının üzerinde yer almaktadır. En iyi performans gösteren katılım bankası olan Türkiye Finans 2012 Yılında TOPSIS yöntemine göre 19. sırada yer alırken, VIKOR yöntemine göre 2. sırada yer almaktadır. 2012 yılında TOPSIS yöntemine göre ilk 10 banka, VIKOR yöntemine göre de ilk 3 banka mevduat bankasıdır. Ancak hem TOPSIS hem de VIKOR yöntemine göre sıralamada, katılım bankalarının üstün olduğu mevduat bankaları bulunmaktadır. 2012 yılı analizi sonuçlarına göre mevduat bankalarının büyük bir kısmının katılım bankalarına göre daha yüksek sıralarda yer aldığı görülmektedir.

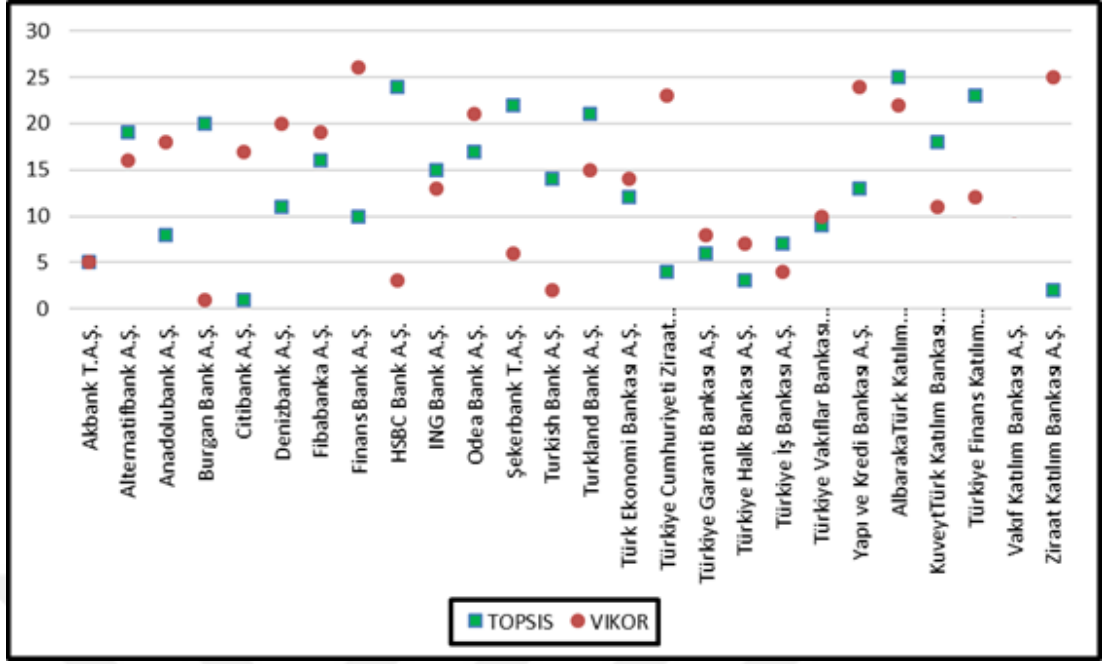
Şekil 3.2: 2013 Yılında Yöntemlere Göre Bankaların Performans Sıralamaları

Şekil 3.2.'deki grafikte 2013 yılında bankaların her iki yönetime göre performans sıralamaları görülmektedir. 2013 yılında her iki yönetime göre de mevduat bankalarının performans sıralamaları katılım bankalarının üzerinde gözükmektedir. 2013 yılında katılım bankalarının sıralamaları bir önceki yıla göre düşüş göstermiş olup daha fazla mevduat bankası üst sıralarda yer almıştır. TOPSIS yöntemine göre sadece 4 mevduat bankası katılım bankalarının gerisinde yer almıştır. Bir katılım bankası olan Albaraka Türk performansa göre sıralamada en düşük banka konumundadır. 2013 yılında performansına göre sıralaması en yüksek olan banka ise bir mevduat bankası olan Citibank'tır. 2013 yılı analizi sonuçlarına göre katılım bankaları performanslarına göre sıralamada mevduat bankalarının gerisinde yer alırken, sıralamada en yüksek pozisyonda bulunan katılım bankası 16. sırada yer almaktadır.

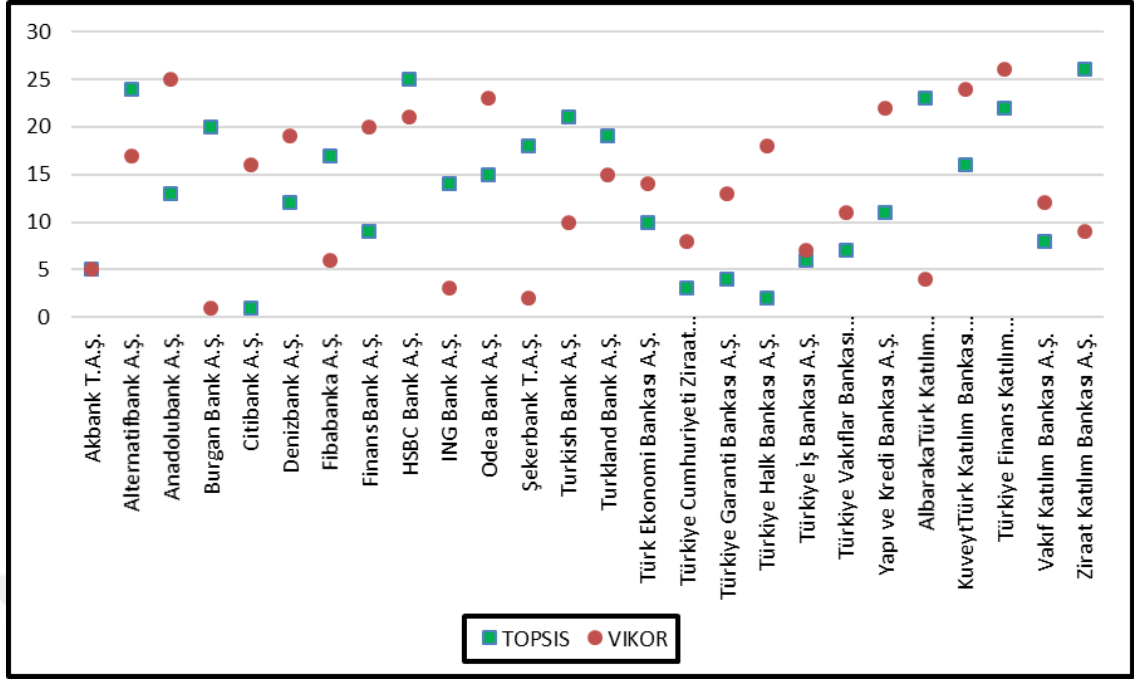
Şekil 3.3: 2014 Yılında Yöntemlere Göre Bankaların Performans Sıralamaları

Şekil 3.3.'deki grafikte ise 2014 yılında bankaların her iki yönetime göre performans sıralamaları görülmektedir. 2014 yılında mevduat bankalarının katılım bankalarından daha üst sıralarda oldukları görülmektedir. Performansa göre en iyi sıralamaya sahip katılım bankası TOPSIS yönteminde 19. sıradayken, VIKOR yönteminde 9. sırada yer almaktadır. Ayrıca 2014 yılında, katılım bankalarının performans sıralamaları bir önceki yıla göre de düşüş göstermiştir. En iyi sıralamaya sahip katılım bankası olan Kuveyt Türk ise TOPSIS yöntemine göre sıralamada sadece 3 mevduat bankasının üzerinde görülmektedir. 2014 yılı analiz sonuçlarına göre mevduat bankalarının büyük bir kısmı sıralamada katılım bankalarının üzerinde yer almışlardır.

Şekil 3.4: 2015 Yılında Yöntemlere Göre Bankaların Performans Sıralamaları

Şekil 3.4.'de bankaların 2015 yılı performans sıralamaları gösterilmiştir. 2015 yılında Ziraat Katılım'ın da performans sıralamalarına eklenmesiyle katılım bankalarının 2015 yılı performans sıralamalarında yükseliş olmuştur. Ziraat Katılım, en iyi performans sıralamasına sahip katılım bankası olarak, performans sıralamasında sadece bir mevduat bankasının altında yer almaktadır. Diğer katılım bankaları ise daha alt sıralarda yer almaktadır. Mevduat bankalarının 2015 yılında performans sıralamalarına göre katılım bankalarına üstünlüğü devam ediyor gözükmektedir. Sadece Ziraat Katılım, 2015 yılında mevduat bankalarından daha üstün bir performans sıralamasına sahip katılım bankasıdır. Diğer katılım bankaları performans sıralamasında birçok mevduat bankasının altında yer almaktadır.

Şekil 3.5: 2016 Yılında Yöntemlere Göre Bankaların Performans Sıralamaları

Şekil 3.5.'teki grafikte yer alan 2016 yılı sıralamaları incelendiğinde mevduat bankalarının performans sıralamalarının katılım bankalarının çok üzerinde olduğu görülmektedir. İncelenen dönemler arasında katılım bankalarının en düşük performans sırasına sahip olduğu dönem 2016 dönemidir. Bu dönemde katılım bankalarının düşük performans sıralamalarına sahip olmasının en temel nedenlerinden birisi Ziraat Katılım'ın performans sıralamasının bir önceki yıla göre 24 sıra düşüş göstermesidir. Ayrıca yeni kurulmuş olan Vakıf Katılım'a ait veriler de bu dönemde sıralamaya dahil edilmiştir. Vakıf Katılım, 2016 yılında en iyi performans sırasına sahip katılım bankası olup, TOPSIS yöntemine göre 14 mevduat bankasını geride bırakmıştır. 2016 yılında performans sıralamasında son 5 bankanın 3 tanesi katılım bankasıdır.

Her bir yöntemin değerlendirme süreci farklı olduğundan Tablo 3.4. ve Tablo 3.5'de her iki yönteme göre sıralamada ilk beş ve son beşte yer alan bankalar verilmiştir.

Tablo 3.4: Yöntemlere Göre Performansı En Yüksek Beş Banka

SIRA		1	2	3	4	5
2012	TOPSIS	Citibank A.Ş.	Halk Bankası A.Ş.	Denizbank A.Ş.	Ziraat Bankası A.Ş.	Akbank T.A.Ş.
	VIKOR	Alternatifbank A.Ş.	Türkiye Finans Katılım	Denizbank A.Ş.	Kuveyt Türk Katılım	Akbank T.A.Ş.
2013	TOPSIS	Citibank A.Ş.	Halk Bankası A.Ş.	Ziraat Bankası A.Ş.	Akbank T.A.Ş.	Yapı ve Kredi
	VIKOR	Burgan Bank A.Ş.	Halk Bankası A.Ş.	Odea Bank A.Ş.	Kuveyt Türk Katılım Bankası	Akbank T.A.Ş.
2014	TOPSIS	Citibank A.Ş.	Ziraat Bankası A.Ş.	Halk Bankası A.Ş.	Akbank T.A.Ş.	Türkiye İş Bankası A.Ş.
	VIKOR	Burgan Bank A.Ş.	Turkland Bank A.Ş.	HSBC Bank A.Ş.	Türkiye Vakıflar Bankası	Akbank T.A.Ş.
2015	TOPSIS	Citibank A.Ş.	Ziraat Katılım Bankası A.Ş.	Türkiye Halk Bankası	Ziraat Bankası A.Ş.	Akbank T.A.Ş.
	VIKOR	Burgan Bank A.Ş.	Turkish Bank A.Ş.	HSBC Bank A.Ş.	Türkiye İş Bankası A.Ş.	Akbank T.A.Ş.
2016	TOPSIS	Citibank A.Ş.	Halk Bankası A.Ş.	Ziraat Bankası A.Ş.	Garanti Bankası A.Ş.	Akbank T.A.Ş.
	VIKOR	Burgan Bank A.Ş.	Şekerbank T.A.Ş.	ING Bank A.Ş.	Albaraka Türk Katılım B.	Akbank T.A.Ş.

Tablo 3.4’de yıllara göre performans sıralamada ilk beş bankanın listesi verilmiştir. İlk 5 banka sıralamasında mevduat bankalarının katılım bankalarına sayıca üstün olduğu görülmektedir. Her iki yöntemde de ilk 5 sırada yer alan katılım bankası

sayısı düşüktür. 2014 yılında ise ilk 5 sırada her iki yöntemle göre de katılım bankası bulunmamaktadır.

Tablo 3.5: Yıllara Göre Performansı En Düşük Beş Banka

SIRA		22	23	24	25	26
2012	TOPSIS	ING Bank A.Ş.	Alternatifbank A.Ş.	Fibabanka A.Ş.	Turkland Bank A.Ş.	Burgan Bank
	VIKOR	ING Bank A.Ş.	HSBC Bank A.Ş.	Turkland Bank A.Ş.	Türkiye İş Bankası A.Ş.	Vakıflar Bankası
2013	TOPSIS	Turkland Bank A.Ş.	ING Bank A.Ş.	Fibabanka A.Ş.	Burgan Bank A.Ş.	Albaraka Türk
	VIKOR	Finans Bank A.Ş.	Denizbank A.Ş.	Albaraka Türk.	Ziraat Bankası A.Ş.	Türkiye İş Bankası
2014	TOPSIS	Odea Bank A.Ş.	Burgan Bank A.Ş.	Fibabanka A.Ş.	Türkiye Finans.	Albaraka Türk
	VIKOR	Fibabanka A.Ş.	Finans Bank A.Ş.	Albaraka Türk	TEB	Türkiye İş Bankası
2015	TOPSIS	Turkland Bank A.Ş.	Şekerbank T.A.Ş.	Türkiye Finans	HSBC Bank A.Ş.	Albaraka Türk
	VIKOR	Albaraka Türk	Ziraat Bankası A.Ş.	Yapı ve Kredi.	Ziraat Katılım	Finans Bank A.Ş.
2016	TOPSIS	Türkiye Finans	Albaraka Türk	Alternatif Bank A.Ş.	HSBC Bank A.Ş.	Ziraat Katılım
	VIKOR	Yapı ve Kredi	Odea Bank A.Ş.	Kuveyt Türk	Anadolu Bank A.Ş.	Türkiye Finans

Tablo 3.5’de yıllara göre performans sıralamada son beş bankanın listesi verilmiştir. Bu listeye göre son 5 sırada yer alan bankalar arasında katılım bankalarının fazlalığı dikkat çekicidir. Sadece 2012 yılında son 5 sırada katılım bankası bulunmamaktadır. Diğer yıllarda son sıralarda katılım bankaları yer almaktadır. 2016 yılında 5 katılım bankasının 3 tanesi son 5 sırada yer almıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bankalar ülke ekonomisi açısından çok önemli bir konumdadır. Güçlü bir ekonomiden söz edebilmek için halktan tasarrufların toplanılması ve bu tasarrufların yatırıma dönüştürülmesi gerekmektedir. Bunun için de bankacılık sektörünün iyi bir şekilde işlemesi ve yüksek performans sergilemesi gerekmektedir. Türk ekonomisi açısından oldukça yüksek bir öneme sahip bankaların performanslarının yüksek olması ve bu performansların değerlendirilmesi özellikle 2001 ekonomik krizi ve 2008 global krizi sonra bir gereklilik haline gelmiştir. Bu sayede tasarruf sahipleri daha güvenli hissetmekte ve oluşabilecek krizlere önlem alınması mümkün olmaktadır.

Bankaların performansları genel olarak iki şekilde değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmelerden ilki bankaların finansal göstergeleri aracılığıyla yapılmaktadır. Diğer performans değerlendirmesi ise finansal olmayan kavramlarla yapılan değerlendirmedir. Bu kavramlar müşteri tatmini, çalışan büyüklüğü ve verimliliği gibi kavramlardır. Bu araştırma ile Türk bankacılık sektöründe 2012-2016 yılları arasında faaliyet gösteren 21 mevduat bankasının ve 5 katılım bankasının performansı değerlendirilmiştir.

Veri eksikliği olan bankalar değerlendirmeden hariç tutulmuştur. Araştırmada bankalara ait sermaye yeterliliği, kur riski, aktif kalitesi, karlılık ve gelir-gider durumlarına ilişkin yıl sonu mali tablolarından yararlanılarak bulunan 9 kriter kullanılmıştır. Katılım bankalarında faiz geliri olmaması sebebiyle faiz ile ilgili istatistikler dikkate alınmamıştır.

Bankaların performans değerlendirilmesi bu kriterler üzerinden tek tek değil, genel olarak çok kriterli karar verme yöntemlerinden TOPSIS ve VIKOR ile ele alınmıştır. Bankalar hem kriterlere göre hem de yıllara göre değerlendirilmiştir.

Araştırma ile her bankanın iki farklı yöntemle her bir yıl için elde edilen performans ortalamaları ve farklı yıllara göre her bir yöntemle elde edilen performans ortalamaları kullanılarak hem yöntem hem de yıl bazında ortalamaları bulunmuştur.

Araştırma kapsamında mevduat ve katılım bankaları değerlendirilmiştir. Diğer bankaların araştırmaya katılması farklı sonuçlara yol açabilecektir. Araştırma kapsamında değerlendirilen dönemler 2012-2016 yılları arasındaki dönemlerdir. Başka bir dönemde yapılan araştırmalar daha değişik sonuçlar verebilmektedir. Araştırma kapsamında TOPSIS ve VIKOR yöntemi kullanılmış olup başka yöntemlerle yapılan araştırmalar farklı sonuçlar doğurabilmektedir.

Yapılan bu analizlere göre elde edilen sonuçlar aşağıdaki şekilde özetlenebilmektedir:

- TOPSIS yöntemine göre inceleme yapıldığında Citibank'ın incelenen tüm dönemlerde ilk sırada yer aldığı görülmüştür. VIKOR yöntemine göre ise 2012 yılında Alternatif Bank, 2013 - 2016 yıllarında ise Burgan Bank ilk sırada yer almıştır.
- Son sırada yer alan bankalar incelendiğinde ise her yıl farklı bankaların son sırada yer aldığı görülmektedir. TOPSIS yöntemine göre 2012 yılında Burgan Bank, 2013, 2014 ve 2015 yılında Albaraka Türk, 2016 yılında ise Ziraat Katılım son sırada yer almıştır. VIKOR yöntemine göre ise, 2012 yılında Vakıfbank, 2013 ve 2014 yılında İş Bankası, 2015 yılında Finansbank, 2016 yılında ise Türkiye Finans son sırada yer almaktadır.
- Yöntemler arasında sıralama farkının olmasının en önemli nedeni yöntemlerin hesaplama farklılıklarıdır.
- Katılım bankaları performans sıralamalarında birçok mevduat bankasının gerisinde kalmıştır.
- Mevduat bankaları hem yıl bazında hem de genel olarak TOPSIS ve VIKOR yöntemleriyle değerlendirmede katılım bankalarının üzerinde yer almıştır.

- 2015 ve 2016 yılında yeni kurulan Vakıf Katılım ve Ziraat Katılım'ın sergilediği performanslar mevduat bankaları ile katılım bankaları arasındaki farkların açılmasına yol açmıştır. 2012 – 2014 yılları arasında orta sıralarda seyreden katılım bankaları, 2015 – 2016 yıllarında son sıralara yaklaşmıştır.

Bu araştırma ile 2012-2016 yılları arasında VIKOR ve TOPSIS yöntemi ile mevduat ve katılım bankalarının performansları yıllık bazda değerlendirilmiş ve sıralanmıştır. Bundan sonraki araştırmalarda, yapılan bu araştırma daha da genişletilerek finansal performanslara ek olarak, finansal olmayan müşteri memnuniyeti ve iş tatmini gibi kriterler değerlendirilebilir. Ayrıca internet ve mobil bankacılık ile ilgili veriler de dikkate alınarak ve katılım bankalarını faizsiz verilerle, mevduat bankalarını ise faizli verilerle değerlendirerek farklı araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- AKGÜÇ, Öztin. **100 Soruda Bankacılık**. İstanbul: Gerçek Yayınevi. 1992. s.7
- AKTEPE, İshak Emin. **Sorularla Katılım Bankacılığı**. İstanbul: TKBB. 2012.
- ALTINTAŞ, Ayhan. **Bankacılıkta Risk Yönetimi ve Sermaye Yeterliliği**. Ankara: Turhan Kitabevi. 2006.
- ALTUĞ, Osman. **Banka İşlemleri Muhasebesi**. İstanbul: Türkmen Kitabevi. 2000.
- ATAŞ, Nüvit. **Banka İşletmeciliği ve Tatbikatı**. İstanbul: Garanti Matbaası. 1996.
- AYDIN Nurhan, Mehmet BAŞAR ve Metin COŞKUN. **Bankacılık Uygulamaları**. Ankara: Anadolu Üniversitesi Yayınları. 2006.
- BARUTÇUGİL, İsmet. **Bilgi Yönetimi**. İstanbul: Kariyer Yayınları. 2012.
- BDDK. “Türk Bankacılık Sektörü İnteraktif Aylık Bülten”. (Çevrimiçi) <http://ebulten.bddk.org.tr/ABMVC/tr/Gosterim/Gelismis> (Erişim Tarihi: 25.02.2018).
- BİRDAL, İlker. **Banka İşletmeciliği**. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi. 1993.
- EYÜPGİLLER, Servet. **Bankalar İçin Banka İşletmeciliği Bilgisi**. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü. 2000.
- KAYA, Ferudun. **Bankacılık Giriş ve İlkeleri**. İstanbul: Beta Yayınevi. 2001.

KORUKÇU, Ünal. **Bankacılığın Tarihsel Gelişimi: 40. Yılında Türkiye Bankalar Birliği ve Türk Bankacılık Sistemi**. Ankara: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları. 1998.

ÖÇAL, Tezek ve Ömer Faruk ÇOLAK. **Finansal Sistem ve Bankalar**. Ankara: Nobel Yayınevi.1999.

ÖZDEN, Ünal Halit. **Türkiye’deki Mevduat Bankalarının Performansı**. Ankara: Detay Yayıncılık. 2009.

PARASIZ, İlker. **Modern Bankacılık Teori ve Uygulama**. Bursa: Ezgi Kitabevi. 2001.

ŞENDOĞDU Aslan. **Bankacılığa Giriş**. Ankara: Nobel Yayınları.2006.

ŞENVER, Bülent. **Banka Bilançolarının Tahlil Yöntemleri**. Ankara: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları. 1987.

TAKAN, Mehmet. **Bankacılık: Teori Uygulama ve Yönetim**. Ankara: Nobel Yayınları.2001.

TBB. **50. Yılında Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye’de Bankacılık Sistemi “1958-2007”**. İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, 2008.

TOK, Ahmet. **İslami Finans Sistemi Çerçevesinde Sukuk (İslami Tahvil) Uygulamaları, Katılım Bankaları ve Türkiye Açısından Değerlendirmeler**, Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Hukuk İşleri Dairesi. 2009.

Türkiye Bankalar Birliği, “Veri Sorgulama Sistemi”, (Çevrimiçi) <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/veri-sorgulama-sistemi/> (Erişim Tarihi: 21.03.2018).

Türkiye Katılım Bankaları Birliği, “Veri Seti”, (Çevrimiçi) <http://www.tkbb.org.tr/veri-seti> (Erişim Tarihi: 23.03.2018).

URGANCI, Hikmet. **Para ve Banka**. Adana: Önder Matbaası. 1982.

YAKAR Soner, YILMAZ Serkan ve ÖNAL Yıldırım Beyazıt. “Yeni Bir Finansman Aracı Olarak Sukuk-Kira Sertifikası ve Vergisel Boyutunun İncelenmesi”. **Bankacılar Dergisi**, S. 84 (2013).

YETİZ, Filiz. “Bankacılığın Doğuşu ve Türk Bankacılık Sistemi”. **Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**. Y. 9. S. 2 (2016). ss. 107-117.

YILDIRIM, Oğuz. “Türk Bankacılık Sektörünün Temel Sorunları ve Sektörde Yaşanan Mali riskler”. **Dış Ticaret Dergisi**. S. 30 (2004). s. 12.

YÜCESOY. Cevat. **Bankacılık ve Muhasebe**. İstanbul: Çağlayan Kitabevi. 1977.

EKLER

EK 1A: MEVDUAT BANKALARININ 2012 YILI FİNANSAL ORANLARI

Bankalar	Sermaye Yeterliliği Oranı	Özkaynaklar / Toplam Aktifler	(Özkaynaklar-Duran Aktifler) / Toplam Aktifler	Net Bilanço Pozisyonu / Özkaynaklar	(Net Bilanço Pozisyonu + Net Nazım Hesap Pozisyonu) / Özkaynaklar	Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	Vergi Öncesi Kar / Toplam Aktifler	Net Dönem Karı (Zararı) / Ödenmiş Sermaye	Faiz Dışı Gelirler (Net) / Diğer Faaliyet Giderleri
Akbank T.A.Ş.	18,6	14,1	13,0	-26,2	3,7	71,2	2,4	73,7	90,0
Alternatifbank A.Ş.	14,3	7,1	4,9	-67,0	0,4	29,9	1,1	16,2	47,0
Anadolubank A.Ş.	19,6	18,4	15,5	-7,7	0,8	45,8	3,3	27,7	43,1
Burgan Bank A.Ş.	16,5	14,4	9,7	0,9	0,9	58,6	0,1	-0,2	46,2
Citibank A.Ş.	18,5	13,9	13,2	-93,6	-8,5	80,5	1,5	264,5	46,0
Denizbank A.Ş.	14,6	11,4	7,0	-52,4	5,6	56,2	2,2	113,5	65,0
Fibabanka A.Ş.	14,3	9,8	8,7	85,0	0,0	38,2	1,5	10,7	51,0
Finans Bank A.Ş.	18,8	13,5	10,4	-80,8	-6,0	51,3	2,1	35,2	58,6
HSBC Bank A.Ş.	17,1	12,1	9,9	-150,4	-1,0	67,1	0,9	27,7	26,5
ING Bank A.Ş.	14,3	12,2	9,8	-59,0	0,0	37,0	1,4	9,0	30,6
Odea Bank A.Ş.	36,4	14,1	12,5	48,7	-5,0	197,5	-0,5	-3,7	47,9
Şekerbank T.A.Ş.	14,5	12,6	7,8	-23,7	0,4	35,7	2,1	24,0	68,3
Turkish Bank A.Ş.	31,2	17,3	12,6	-47,0	0,4	68,6	0,2	1,0	37,1
Turkland Bank A.Ş.	15,2	12,4	10,8	-1,1	0,1	51,9	0,6	4,2	36,2
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	15,2	11,0	8,3	-45,3	8,4	52,5	1,5	22,0	37,8
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	19,0	10,5	8,8	-7,7	1,3	57,0	2,2	106,0	43,4
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	18,2	13,3	10,6	-1,0	1,4	64,5	2,4	73,1	82,6
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	16,2	11,4	8,2	-8,9	-2,9	39,8	3,1	207,6	87,6
Türkiye İş Bankası A.Ş.	16,3	12,9	7,2	2,7	2,4	46,2	2,3	73,6	86,7
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	16,1	11,4	8,7	0,5	3,4	49,5	1,8	58,4	64,8
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	16,3	13,8	7,8	-14,2	5,0	51,5	2,0	44,0	75,0
AlbarakaTürk Katılım Bankası A.Ş.	13,0	9,9	7,1	23,8	217,0	56,9	3,9	0,2	2,0
KuveytTürk Katılım Bankası A.Ş.	14,0	8,9	5,8	19,6	1,0	79,3	3,3	0,2	0,3
Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	14,8	12,6	7,2	21,5	-0,3	45,2	2,1	0,2	0,2
Vakıf Katılım Bankası A.Ş.									
Ziraat Katılım Bankası A.Ş.									

EK 1B: BANKALARININ 2013 YILI FİNANSAL ORANLARI

Bankalar	Sermaye Yeterliliği Oranı	Özkaynaklar / Toplam Aktifler	Özkaynaklar-Duran Aktifler / Toplam Aktifler	Net Bilanço Pozisyonu / Özkaynaklar	(Net Bilanço Pozisyonu + Net Nazım Hesap Pozisyonu) / Özkaynaklar	Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	Vergi Öncesi Kar / Toplam Aktifler	Net Dönem Karı (Zararı) / Ödenmiş Sermaye	Faiz Dışı Gelirler (Net) / Diğer Faaliyet Giderleri
Akbank T.A.Ş.	15,0	11,6	10,5	-76,1	1,2	65,4	2,1	73,6	87,9
Alternatifbank A.Ş.	14,7	5,7	3,1	-65,9	3,8	36,0	0,9	18,2	39,8
Anadolubank A.Ş.	15,2	14,1	11,0	-1,0	-10,7	45,8	1,6	15,4	39,6
Burgan Bank A.Ş.	15,0	8,6	5,5	-80,5	1,5	55,2	-0,7	-7,2	36,5
Citibank A.Ş.	25,2	16,9	16,5	-80,3	-1,6	102,9	0,6	269,2	-12,6
Denizbank A.Ş.	12,8	8,3	4,1	-158,5	-1,9	45,6	1,0	63,4	49,3
Fibabanka A.Ş.	13,3	7,5	6,4	137,1	1,4	40,7	0,9	8,0	39,7
Finans Bank A.Ş.	17,0	11,6	8,8	-76,2	-1,6	46,6	1,4	27,2	50,1
HSBC Bank A.Ş.	14,9	8,3	6,6	-132,8	0,3	78,3	0,2	4,6	43,3
ING Bank A.Ş.	12,6	10,2	8,3	-104,1	0,0	46,6	0,7	6,3	20,7
Odea Bank A.Ş.	15,6	8,3	7,1	-37,6	-29,4	51,5	-0,9	-9,2	19,8
Şekerbank T.A.Ş.	13,5	11,0	5,4	-33,8	3,1	31,3	1,4	21,0	54,6
Turkish Bank A.Ş.	19,8	15,3	11,4	-2,2	0,2	99,9	0,0	0,0	22,6
Turkland Bank A.Ş.	15,9	13,1	10,9	4,7	-0,4	49,5	0,5	2,9	42,1
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	14,2	9,9	7,3	-42,9	8,4	41,6	1,3	24,3	48,4
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	13,2	8,9	7,2	-14,5	-2,7	57,3	2,1	133,2	58,2
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	14,4	11,5	8,8	2,5	1,2	57,2	2,0	71,6	81,4
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	13,9	10,1	7,3	-29,2	-1,9	40,8	2,4	220,1	76,8
Türkiye İş Bankası A.Ş.	14,4	11,2	6,3	-19,2	-8,7	46,0	1,8	70,3	73,2
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	13,7	9,3	7,0	9,3	1,2	53,4	1,5	63,4	63,9
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	16,0	11,6	7,6	-62,1	0,7	52,3	1,7	73,7	81,1
AlbarakaTürk Katılım Bankası A.Ş.	0,2	8,7	6,0	25,1	5,4	34,9	1,7	0,3	0,3
KuveytTürk Katılım Bankası A.Ş.	14,2	8,9	6,1	26,3	2,0	73,4	1,4	0,2	0,3
Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	12,8	10,0	6,0	0,3	-0,6	44,2	1,6	0,2	0,2
Vakıf Katılım Bankası A.Ş.									
Ziraat Katılım Bankası A.Ş.									

Genele Açık / Public

EK 1C: BANKALARININ 2014 YILI FİNANSAL ORANLARI

Bankalar	Sermaye Yeterliliği Oranı	Özkaynaklar / Toplam Aktifler	Özkaynaklar-Duran Aktifler) / Toplam Aktifler	Net Bilanço Pozisyonu / Özkaynaklar	(Net Bilanço Pozisyonu + Net Nazım Hesap Pozisyonu) / Özkaynaklar	Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	Vergi Öncesi Kar / Toplam Aktifler	Net Dönem Karı (Zararı) / Ödenmiş Sermaye	Faiz Dışı Gelirler (Net) / Diğer Faaliyet Giderleri
Akbank T.A.Ş.	15,2	12,2	11,1	-44,9	1,1	62,5	2,0	79,0	77,6
Alternatifbank A.Ş.	15,1	9,0	5,7	-36,6	1,4	50,9	1,5	21,0	35,2
Anadolubank A.Ş.	15,1	13,0	9,0	-7,3	-4,8	36,5	1,9	23,7	76,9
Burgan Bank A.Ş.	17,7	10,8	6,7	-66,7	-2,9	46,3	0,1	0,8	29,5
Citibank A.Ş.	23,3	16,1	15,8	-101,7	0,2	87,4	2,7	440,9	-29,1
Denizbank A.Ş.	14,1	8,2	4,4	-132,5	-12,5	51,4	0,9	79,1	36,9
Fibabanka A.Ş.	13,2	7,3	5,8	-15,7	-0,1	44,5	1,2	13,5	22,9
Finans Bank A.Ş.	17,0	11,4	7,5	-103,1	-14,8	39,5	1,5	30,9	62,7
HSBC Bank A.Ş.	15,1	8,9	6,6	-169,9	-1,4	63,2	-0,2	-8,6	46,9
ING Bank A.Ş.	14,4	9,1	7,1	-145,6	0,0	44,5	0,6	6,3	19,6
Odea Bank A.Ş.	13,7	5,2	3,9	-108,8	-18,1	48,6	0,1	0,0	2,4
Şekerbank T.A.Ş.	14,6	11,3	4,6	-85,1	0,1	31,1	1,3	20,6	49,9
Turkish Bank A.Ş.	17,1	13,3	9,8	-2,2	1,1	164,3	0,4	2,7	17,1
Turkland Bank A.Ş.	18,5	14,8	12,5	3,5	3,8	53,1	0,8	4,9	41,1
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	14,0	9,4	7,1	-76,9	-13,1	37,2	1,3	28,2	38,5
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	18,2	11,5	8,5	-6,6	2,1	58,1	2,1	162,0	51,5
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	15,2	11,9	9,3	-30,3	-6,1	53,3	1,9	76,2	68,7
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	13,6	10,6	7,3	-2,6	-1,2	34,7	1,8	176,5	59,0
Türkiye İş Bankası A.Ş.	16,0	12,3	7,1	-31,6	-12,3	52,4	1,8	75,2	66,6
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	14,0	9,3	7,1	-12,6	4,6	47,3	1,4	70,1	75,4
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	15,0	10,6	7,0	-20,4	-1,4	52,3	1,3	42,4	65,0
AlbarakaTürk Katılım Bankası A.Ş.	0,1	7,8	5,2	5,8	5,8	37,1	1,4	0,3	0,2
KuveytTürk Katılım Bankası A.Ş.	15,1	8,9	6,4	22,2	1,6	62,3	1,4	0,2	0,2
Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	12,5	9,4	5,1	-24,0	0,2	42,4	1,3	0,1	0,2
Vakıf Katılım Bankası A.Ş.									
Ziraat Katılım Bankası A.Ş.									

EK 1D: BANKALARININ 2015 YILI FİNANSAL ORANLARI

Bankalar	Sermaye Yeterliliği Oranı	Özkaynaklar / Toplam Aktifler	(Özkaynaklar-Duran Aktifler) / Toplam Aktifler	Net Bilanço Pozisyonu / Özkaynaklar	(Net Bilanço Pozisyonu + Net Nazım Hesap Pozisyonu) / Özkaynaklar	Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	Vergi Öncesi Kar / Toplam Aktifler	Net Dönem Karı (Zararı) / Ödenmiş Sermaye	Faiz Dışı Gelirler (Net) / Diğer Faaliyet Giderleri
Akbank T.A.Ş.	14,6	11,4	10,2	-32,7	-0,8	61,3	1,6	74,9	71,8
Alternatifbank A.Ş.	15,5	7,6	4,2	-57,8	5,8	64,9	0,6	9,6	46,8
Anadolubank A.Ş.	14,5	12,4	8,6	-26,5	-5,6	62,4	1,6	24,0	44,9
Burgan Bank A.Ş.	16,0	9,5	5,5	-53,8	3,1	42,0	0,6	5,8	25,4
Citibank A.Ş.	17,6	14,9	14,7	-74,0	-2,8	64,4	2,6	507,4	25,1
Denizbank A.Ş.	16,1	9,8	3,6	-102,4	6,3	51,3	1,0	42,0	32,8
Fibabanka A.Ş.	13,6	9,3	6,8	-15,4	-10,9	44,8	1,0	9,6	23,4
Finans Bank A.Ş.	15,4	10,5	7,0	-141,8	-2,6	40,1	1,1	23,5	31,5
HSBC Bank A.Ş.	15,7	8,4	6,4	-105,1	2,9	56,9	-0,9	-50,8	50,7
ING Bank A.Ş.	15,8	9,1	7,3	-159,0	1,4	46,6	0,3	3,3	15,3
Odea Bank A.Ş.	12,2	4,2	2,4	-232,0	8,8	57,6	0,2	3,4	-20,9
Şekerbank T.A.Ş.	13,7	10,3	3,6	-98,5	-0,5	35,0	0,3	8,9	36,7
Turkish Bank A.Ş.	19,9	15,6	10,3	8,2	7,8	67,2	0,4	2,2	14,2
Turkland Bank A.Ş.	15,6	12,8	8,9	4,0	0,0	59,5	0,3	2,2	30,5
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	13,9	9,7	7,8	-90,2	8,0	37,7	1,1	40,0	36,4
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	15,1	10,4	7,5	-2,6	2,3	51,2	2,2	103,2	51,6
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	15,0	12,2	8,7	-25,1	5,5	46,0	1,7	81,1	47,1
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	13,8	10,3	7,1	-7,3	1,5	37,6	1,5	185,2	56,9
Türkiye İş Bankası A.Ş.	15,6	11,6	6,2	-51,4	-7,3	53,1	1,4	68,5	50,3
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	14,5	9,2	6,3	2,2	10,7	44,4	1,4	77,2	59,0
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	13,8	10,5	6,0	-35,2	3,3	46,5	1,1	42,8	52,2
AlbarakaTürk Katılım Bankası A.Ş.	0,2	7,1	4,5	3,5	3,6	49,7	1,3	0,3	0,2
KuveytTürk Katılım Bankası A.Ş.	14,2	8,1	5,6	28,0	1,6	52,5	1,3	0,2	0,2
Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	13,5	8,7	2,2	-33,6	-0,4	37,0	0,9	0,1	0,2
Vakıf Katılım Bankası A.Ş.									

Genelle Açık / Public

Ziraat Katılım Bankası A.Ş.	47,4	30,5	27,8	9,6	0,2	37,1	-0,5	-0,02	0,5
-----------------------------	------	------	------	-----	-----	------	------	-------	-----

EK 1E: BANKALARININ 2016 YILI FİNANSAL ORANLARI

Bankalar	Sermaye Yeterliliği Oranı	Özkaynaklar / Toplam Aktifler	(Özkaynaklar-Duran Aktifler) / Toplam Aktifler	Net Bilanço Pozisyonu / Özkaynaklar	(Net Bilanço Pozisyonu + Net Nazım Hesap Pozisyonu) / Özkaynaklar	Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	Vergi Öncesi Kar / Toplam Aktifler	Net Dönem Karı (Zararı) / Ödenmiş Sermaye	Faiz Dışı Gelirler (Net) / Diğer Faaliyet Giderleri
Akbank T.A.Ş.	14,3	11,3	10,2	-16,3	-1,8	62,1	2,1	113,2	99,2
Alternatifbank A.Ş.	18,3	7,4	4,7	58,6	0,2	78,0	0,0	0,9	71,5
Anadolubank A.Ş.	13,8	12,2	8,4	-1,7	-7,4	40,9	1,8	29,2	58,8
Burgan Bank A.Ş.	17,7	8,0	4,3	-27,6	-10,9	34,9	0,7	8,0	20,7
Citibank A.Ş.	18,2	15,9	15,6	-33,6	-1,4	66,6	3,2	585,1	89,9
Denizbank A.Ş.	17,5	10,2	3,6	-49,3	5,6	48,8	1,6	42,5	47,7
Fibabanka A.Ş.	13,5	8,4	6,2	29,2	-9,7	48,3	1,0	12,2	46,7
Finans Bank A.Ş.	14,5	10,0	6,5	-136,3	-17,5	47,3	1,5	38,2	39,1
HSBC Bank A.Ş.	20,4	9,3	6,5	-55,6	-13,0	63,7	-1,4	-54,7	57,0
ING Bank A.Ş.	17,7	10,2	8,2	-95,0	1,6	47,4	1,4	16,4	39,4
Odea Bank A.Ş.	15,0	9,0	7,3	-95,7	6,1	53,5	0,7	6,1	45,8
Şekerbank T.A.Ş.	13,1	10,6	2,7	-101,8	-9,9	25,0	0,6	10,8	53,0
Turkish Bank A.Ş.	16,7	12,9	9,6	-8,5	1,1	43,1	0,4	3,0	24,1
Turkland Bank A.Ş.	16,0	13,1	10,1	-3,8	-0,2	60,2	0,3	2,1	40,7
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	14,4	9,8	7,9	-128,5	-7,1	42,5	1,5	42,7	50,9
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	14,5	10,7	7,7	26,3	0,1	46,1	2,4	128,9	61,6
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	16,2	12,5	8,8	-48,4	3,5	39,6	2,2	120,7	61,0
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	13,1	9,2	6,3	-3,4	-0,3	34,9	1,4	204,7	61,2
Türkiye İş Bankası A.Ş.	15,2	11,5	6,3	-41,9	-11,3	47,4	1,8	104,5	61,8
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	14,2	9,1	6,2	9,2	9,9	42,4	1,6	108,1	65,5
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	14,2	10,3	5,9	-27,4	2,1	39,7	1,4	67,5	68,0
AlbarakaTürk Katılım Bankası A.Ş.	13,5	13,5	6,9	3,3	2,1	42,0	0,8	0,2	0,2

KuveytTürk Katılım Bankası A.Ş.	18,2	8,1	5,8	107,2	1,0	55,5	1,4	0,2	0,2
Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	15,6	9,4	1,5	-2,9	-1,3	44,8	1,0	0,1	0,4
Vakıf Katılım Bankası A.Ş.	29,3	18,7	17,4	88,7	-1,5	78,2	0,6	0,0	11,2
Ziraat Katılım Bankası A.Ş.	12,5	9,6	8,7	33,2	33,3	43,4	0,5	0,0	0,0

